

ČTR NAC TKA

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 14

Neprodejné mimořádné vydání

www.praha14.cz

OTEVŘENÉ MĚSTO

PRÁCE ŽÁKŮ ŠKOL PRAHY 14

PROJEKT POD ZÁŠTITOU EVROPSKÉ UNIE

+ ROZHOVOR

Lucie Svobodová
místostarostka městské části

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

NÁZOR NA TO, co je obohacením a co ohrožením, nikomu nevnucujeme

„Tam, kde střety kultur vyvolávají potíže, budu vždy stát na straně našich pedagogů,“ říká v rozhovoru místostarostka MČ Praha 14 Lucie Svobodová.

Paní místostarostko, po loňských „Otevřených školách“ přichází letos „Otevřené město“. Kam se za ten rok posunul projekt zaměřený na spolužití s cizinci?

Loňským tématem byli žáci-cizinci, letos jsme se zaměřili na všechny cizince žijící na naší městské části. Chtěli jsme především představit jejich příběhy, nebavit se o cizincích jako o nějaké neuchopitelné skupině, chtěli jsme ukázat konkrétní lidi. Realizovali jsme například putovní výstavu, kde ty příběhy ukazujeme slovem i obrazem.

A změnilo se za ten rok něco v soužití s cizinci?

Myslím, že na to je rok příliš krátká doba, a představa, že se za rok v tomto něco změní, by byla naivní. A v zásadě to ani nebylo naším cílem. Myslím, že jakákoli dodatečná „občanská výchova“, o kterou bychom se snažili, by věci spíš uškodila, než pomohla. Vnímám, že takovéto mentorování, co je správné a co není, většinovou společnost spíš štve. My se prostě jen snažíme vytvářet podmínky pro vzájemné setkávání, poznávání a pochopení. Názor na to,

co je ve společném soužití obohacením a co ohrožením, ať si i nadále každý udělá sám.

Zaznamenali jste i negativní reakce?

Ano, i ty se objevily a my je respektujeme. Já se ale přiznám, že některým příliš nerozumím. Například jsem zaznamenala, že již zmíněná výstava kohosi štvála natolik, že by ji, byť to patrně byla nadsázka, nejráději posprejoval. Důvodem té naštvanosti bylo, že výstava prý prezentuje totalitní, autoritářské a agresivní země. Přitom v té výstavě nejde o nic jiného než právě o lidské příběhy. Copak i v těchto zemích nežijí lidé? Copak i naše země nebyla po léta nesvobodná? Tak kdo jiný by to měl chápat.

Je něco, co vám naopak udělalo radost?

V průběhu června proběhly na všech školách sportovní dny, všech jsem se zúčastnila, většinou i se svou čtyřletou dcerou. A z téhle akce mám opravdu radost. Vypadá to, že se nám podařilo vymyslet aktivitu, která přirozeně zaujala. A jak školy, tak i rodiče už dneska přicházejí

s vlastními podněty, jak sportovní dny dále rozvíjet. Budu se snažit, aby se ze sportovních dnů stala tradice i po skončení aktuálního projektu.

Jak vznikal tento speciál?

Ve své práci se vždy snažím spojit více efektů do jednoho. Proto jsme se po loňské zkušenosti rozhodli opět dát příležitost žákům našich škol, kteří si tak pod vedením pedagogů znovu mohli vyzkoušet novinářskou práci. Základem byly besedy s cizinci, z nichž následně vznikly hlavní články, rozhovory se

Časopis ČTRNÁCTKA • Periodický tisk územně samosprávného celku • Časopis není periodikem žádného politického subjektu
• Obsah vznikl na základě podkladů zpracovaných v rámci projektu EU realizovaného na základních školách, jejichž zřizovatelem je MČ Praha 14, a prošel redakční úpravou • Pro MČ Praha 14 vydává PRINCO International, spol. s r. o., Panušková 1299/2, 140 00 Praha 4 – Krč, IČ: 45270481 • Fotografie poskytly jednotlivé školy • Náklad: 22 800 výtisků • Periodicita: měsíční • Distribuce: Česká pošta, s. p., distribuováno zdarma v MČ Praha 14 (Černý Most, Hloubětín, Kyje, Hostavice) • Registrace: MK ČR E 20512
• Manažer vydání: Zbyněk Rýpar, tel.: 225 295 318

spoluobčany cizinci. Školám jsme pomáhali cizince mezi námi vytipo-
vat, ale pak už jsme nijak nezasaho-
vali do výběru konkrétního člověka
ani jeho národnosti, a už vůbec
jsme nezasahovali do toho, o čem si
žáci s cizinci chtěli povídat a o čem
nakonec psali.

Překvapilo vás v tom konečném výběru něco?

Překvapilo mě, že se mezi nimi
nakonec neobjevili zástupci našich
nejpočetnějších menšin – Vietnam-
ců a Ukrajinců. Ale i to asi o našem
vzájemném soužití s nimi něco
vypovídá. Zejména u Vietnamců se
ukazuje, že jejich komunita je
i nadále dost uzavřená, ale to,
pokud vím, není nic neobvyklého.
Došlo i ke kuriózní situaci, kdy si dvě
školy nezávisle na sobě překvapivě
vybraly zástupce početně nijak vý-
razné skupiny spoluobčanů z Ma-
ďarska, nicméně výsledná povídání
jsou natolik zajímavá, že jsme jim
oběma dali prostor.

Jaká byla spolupráce se školami?

Předně musím říct, že celý projekt
představoval pro školy spoustu
práce navíc. Projektové dny, spor-
tovní dny, příprava obou speciálů,
za tím vším je spousta úsilí, které
naši učitelé museli vynaložit nad rá-
mec své už tak dost náročné práce,
a za to jim náleží velké poděkování.
Spolupráce škol a radnice získala
díky projektu ještě těsnější cha-
rakter, mně samotné to například
umožnilo komunikovat přímo s uči-
teli a vnímat problémy „první linie“.

Podařilo se díky tomu třeba vyře- šit nějaký konkrétní problém?

Vyřešit ne, ale opět jsme otevřeli
velký problém, který je zmíněn
i v tomto speciálu. A tím je ože-
havá problematika střetu kultur,
respektive neslučitelnosti kulturních
odlišností se samotným obsahem či
způsobem výuky. Ta mnohdy učitele
zahání do úzkých. Co například v si-
tuaci, kdy žák má v souladu se svou
vírou vykonat v určitý čas modlitbu,
a ono je to uprostřed vyučovací
hodiny? Učitel je povinen dohlížet
na všechny žáky. Co má tedy dělat?
Opustit zbývající žáky a dohléd-
nout na modlíciho se, umožnit
žákovi opustit hodinu a nechat jej
bez dozoru nebo modlitbu žákovi
neumožnit, a dostat se tak do střetu
s rodinou, která na ortodoxním
praktikování víry trvá? A těch příkla-
dů je více.

Jak tyto situace řešit?

Předně toto nevyřešíme na úrovni
obce, to je celospolečenský pro-
blém, který musí řešit vláda. Pokud

na něj projekty, jako je ten náš,
ukáží, pak nebyly zbytečné. Sama
za sebe si myslím, že je to problém
řešitelný, byť ta řešení nemusí být
líbivá. Náš vzdělávací systém je totiž
vlastně docela uvolněný, například
těmto rodinám nic nebrání v tom
své děti vzdělávat doma nebo
v soukromých školách, které u nás
rovněž existují. Sama za sebe ale
mohu slíbit, že tam, kde střety kultur
vyvolávají potíže, budu vždy stát
na straně našich pedagogů, pokud
jejich jednání bude mít zákonný
rámec.

Zaujal vás osobně některý z prezentovaných příběhů?

Velice mě zaujalo vyprávění gruzín-
ského studenta pana Khutsishviliho
o tradicích jeho národa. Způsob,
jakým to prezentoval, je pro náš
projekt vlastně symbolický. Ani pan
Khutsishvili nikoho nepřesvědčoval,
nikoho „neobracel“ na pravoslaví.
A myšlenka, že společnost dnes
mnohdy podléhá umělým tématům,
bude, věřím, mnohým blízká.

Vážení čtenáři,

v přípravě textů tohoto speciálu dostali znovu hlavní slovo žáci základních škol zřizovaných městskou částí Praha 14. Stejně jako jsme nijak nezasahovali do výběru konkrétních spoluobčanů – cizinců, s kterými chtěli žáci diskutovat, nezasahovali jsme ani do témat, o kterých chtěli diskutovat. Rozhodli jsme se proto „necenzurovat“ ani odpovědi dotazovaných. A tak se stalo, že překladatelka zcela přirozeně hovoří o knihách a literatuře a ti, kteří k nám přišli podnikat, pochopitelně o svém podnikání. Nejedná se tak o jakoukoli formu reklamy, vše samo vyplynulo z dotazů žáků.

Z prostředí základních škol pocházejí i ostatní články. V těch jsme dali prostor pedagogům, kteří se při své práci výrazně podílejí na utváření hodnotového systému nejmladších občanů. Do jejich názorů jsme rovněž nijak nezasahovali, a to i v případech, kdy by nevyjadřovaly stanovisko redakce. Věříme, že tím otevíráme prostor pro další diskuzi o vzájemném soužití s lidmi jiných národností, kultur a zvyků. Ostatně to bylo naším hlavním cílem.

Cesta za velkým DOBRODRUŽSTVÍM

S Dejanem Veljanovským o jeho rodné zemi,
jejích přírodních krásách, ale také o jídle a o tom,
jak se mu u nás žije a hlavně podniká.

Jak jste se dostal k podnikání v naší městské části?

Po příchodu do České republiky jsem postupně získával přátele, kteří mi pomohli se zde usadit. Nejříve jsem prodával v Praze suvenýry, později jsem působil v několika restauracích v centru Prahy. K podnikání jsem tíhl od školy. Po vystudování jsem měl všechny předpoklady věnovat se pohostinství. Už v Makedonii jsem pomáhal rodičům v rodinné restauraci, kterou vlastnili.

Proč se vaše restaurace na Černém Mostě jmenuje Violete?

Dlouho jsme se nemohli rozhodnout, jaký název vybereme. Zkoušeli jsme různá jména, ale nakonec nás napadlo pojmenovat pizzerii po mojí matce, která se jmenuje Violeta.

Jací jsou vaši hosté?

Čeští zákazníci jsou velice přátelští, ale chodí k nám i hodně cizinců a mých kamarádů z Makedonie. Oslavují se u nás významná

rodinná výročí, narozeninové party a školní akce k úspěšnému zakončení školního roku. Lidé se dobře baví při sklence vína v podvečer ve všedních dnech i o víkendech. Mám stále zákazníky, ale občas k nám zavítají i noví hosté z jiné části Prahy.

Jmenoval byste alespoň dvě přednosti Ristorante Violete?

Rychlá obsluha, čisté příjemné prostředí a samozřejmě dobré jídlo. Lidé si chválí výbornou pizzu a těstoviny, ale na své si přijdou i milovníci vína. Najdete u nás nejen rodinnou atmosféru, ale zároveň i profesionální obsluhu. Se zákazníky jsem v přímém kontaktu. Celkově je pizzerie hezké místo pro odpočinek, pro trávení volného času.

Jaká jídla ještě nabízíte?

Kromě pizzy také saláty, polévky, masové speciality a dezerty. Nabízíme převážně italskou kuchyni. Jídelníček v pizzerii je velmi pestrý, každý si vybere podle své chuti.

Máte nějaké oblíbené národní jídlo?

Tavčegravče, to jsou zapečené fazole, pečené papriky a rajčata, maso na různé způsoby. V makedonské kuchyni se používá hodně zeleniny, je podobná řecké a bulharské. Na Balkáně si pochutnáte na různých zeleninových a masových specialitách, základ tvoří zdravé, dobře stravitelné a čerstvé potraviny. Zálusky jsou hodně sladké. Překvapilo

Dejan Veljanovski

NAROZEN 8. 1. 1974 VE SKOPJI, MAKEDONIE

* Vystudoval obchodní akademii ve Skopji.

* Rodina Veljanovská pochází ze Skopje v Makedonii. Pan Veljanovski odešel do Česka, protože chtěl poznat život a kulturu v jiné zemi, lákalo ho usadit se v novém prostředí a začít podnikat.

* Přestěhoval se ve 23 letech, v Praze už tedy bydlí přes 20 let a přimmo v naší městské části Prahy 14 od r. 2004.

Sám říká, že jen „prostě šel za dobrodružstvím“, a časem se ukázalo, že to bylo dobré rozhodnutí.

* Je ženatý, manželka pochází také z Makedonie. Jejich synovi jsou 4 roky a navštěvuje mateřskou školu.

* Pan Veljanovski má dva bratry, staršího a mladšího. Jeden z nich je pravoslavný kněz ve Skopji a druhý žije rovněž v Praze a pomáhá mu s podnikáním.

* Jeho pizzerie se jmenuje Violete a patří k vyhledávaným místům na Černém Mostě. Tomuto zaměstnání se věnuje už 13 let, podnikání ho stále baví, a to i přesto, že je skoro pořád v práci.

* Na otázku, jaký slavný výrok je mu nejbližší, odpovídá slovy Aristofana: „Ubi bene, ibi patria.“ Neboli: „Doma je tam, kde se cítíš dobře.“

mě, jak se tady u vás dělá turecká káva, určitě jiným způsobem než v Makedonii. V Česku si dám rád guláš, svíčkovou, vepřo knedlo zelo, to jsou tady moje oblíbená jídla.

Čím byste nás v Makedonii pohostil?

Pěstujeme jedny z nejlepších hroznových vín v Evropě. Takže mladším bych je nabídl v podobě sladké révy, no a starším bych určitě nalil sklenku skvělé tekutiny.

A co vaše plány do budoucna?

Stále je co vylepšovat a zdokonaľovat. Nově jsme otevřeli pizzerii u metra Černý Most, zatím máme tři pobočky. Vzhledem k tomu, že podnikání je celkem úspěšné, určitě rozšíříme pizzerie i na dalších místech v Praze. V České republice chci zůstat. Mám zde rodinu a jsme tady spokojeni.

Co zajímavého byste nám řekl o hlavním městě Skopji?

Je to shodou okolností moje rodné město, žije zde můj bratr i rodiče.

Obklopují ho vysoké kopce a řeka ho rozděluje na dvě části, obě jsou velmi odlišné architekturou i etnickým původem obyvatel. Ještě před mým narozením postihlo Skopji katastrofální zemětřesení. Zemřelo více než tisíc obyvatel. Hodně lidí v tomto tragickém roce 1963 ztratilo střechu nad hlavou.

Kam jezdí nejraději obyvatelé hlavního města, když mají volno?

Do kaňonu Matka. Asi deset kilometrů od města se zařezává řeka Treska do hlubokého údolí, podél ní vede stezka pro pěší. V roce 1938 zde byla vybudovaná přehrada. Jsou tu převozníci, přístavní molo a monastýr sv. Andreje. Hezky si tu odpočinete. Nejčastěji se sem cestuje v létě, které je poměrně horké, teploty dosahují ke třiceti stupňům Celsia.

Řeknete nám něco o politické situaci ve vaší rodné zemi?

Právě komplikovaná historie přináší problémy i dnes. V Makedonii

Makedonie

Oficiální název:

Makedonská republika

Vznik:

1991 jako jeden z nástupnických států bývalé Jugoslávie

Hlavní město:

Skopje, více než 441 000 obyvatel

Rozloha:

25 713 km²

Počet obyvatel:

cca 2 100 000

Jazyk:

makedonština

Měna:

makedonský denár (MKD)

Zajímavost:

Makedonie nemá moře, ale obrovské Ochridské jezero. V jeho okolí bylo podle archeologů mnoho kostelů, legenda praví, že 365 – na každý den jeden.

„Doma je tam, kde se cítíš dobře.“

máme dvě velké politické strany – Socialistickou stranu Makedonie a Demokratickou stranu makedonské národní jednoty. Každá z nich slibuje velké změny. Sledovat politickou situaci v Česku a v Makedonii je pro mne velmi poučné, zajímá mě to.

Znáte nějakou významnou osobnost pocházející z Makedonie?

Velmi známou byla matka Tereza. Narodila se shodou okolností také ve Skopji, ale o pár desítek let dříve, v roce 1910. Byla to humanitární pracovnice a řeholnice, která dostala Nobelovu cenu míru. Z historie určitě znáte dva významné slovanské učence Cyrila a Metoděje, věrozvěsty, kteří přišli z dříve makedonské Soluně, aby šířili křesťanství a učili lidi číst a psát pro ně srozumitelným jazykem. Jsou v Česku oblíbení, koneckonců díky nim je v létě o jeden státní svátek víc. Naše země tedy mají více společného, než by se na první pohled zdálo.

Máte problémy s češtinou?

Kromě mého mateřského jazyka, kterým je makedonština, hovořím samozřejmě i česky, ale také italsky a anglicky. Český jazyk jsem se naučil docela rychle, asi za osm či deset měsíců, bez školy, jen v praxi. Doma mezi sebou mluvíme makedonsky i česky.

Je makedonština složitý jazyk?

Makedonština patří do skupiny slovanských jazyků. Je jednodušší než čeština, protože neskloňuje slova. Píšeme azbukou. Zajímavá jsou také makedonská jména. Mezi nejčastější chlapecká jména patří Igor, Dragan, Goran. Oblíbená dívčí jména bývají Elena, Nataša, Zora, ale mně se líbí Violeta. Kdo čte pozorně tento rozhovor, ví proč.

Jak často jezdí vaše rodina do Makedonie?

V kontaktu s rodinou v Makedonii jsem stále. Mladší bratr žije také tady a maminka přijíždí vždy na několik měsíců v zimě. Rodičům se v Čechách líbí, hlavně Praha je krásné město. U nás v Makedonii drží rodiny pohromadě.

Máte čas na kulturu a sport?

Sportu se nevyhýbám, ale nemám mnoho času. V létě jezdím na kole, v zimě na snowboardu, hraju basket a chodím do posilovny. Líbí se mi česká hudba, často navštěvuji i divadla.

Myslíte si, že život cizince je v České republice těžký?

Když mi kamarádka doporučovala tuto zemi, odjel jsem opravdu za dobrodružstvím. Chtěl jsem poznat svět, uvidět jiný život, začít pracovat a postavit se na vlastní nohy. Praha se mi velmi líbila hned po příjezdu. Začínal jsem prodávat suvenýry, ale nenaplňovalo mě to, proto jsem se vrátil ke své původní profesi a jako číšník-barman jsem pracoval ve známých restauracích v centru města.

Přál jsem si otevřít vlastní podnik, vše se mi splnilo. Být cizincem v Česku není vždy snadné, ale o to je život tady zajímavější.

A nemůže chybět otázka, která zajímá snad všechny školáky. Jak je to v Makedonii se známkováním?

V makedonské škole je známkování hodně odlišné, je zcela obrácené. Makedonská pětka je česká jednička, prostě nejlepší známka.

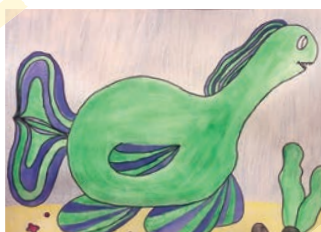
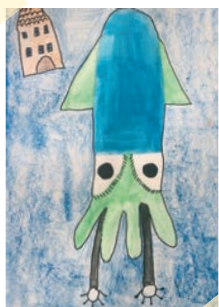
Proč byste doporučil návštěvu své rodné země, Makedonie?

Makedonie je malý balkánský stát na jihovýchodě Evropy s bohatou historií. Stopy tu zanechali Řekové, Římané i jiné národy. Jeho divoké dějiny z něj učinily pestrou směsicí islámských a pravoslavných kultur. Co by vám nemělo uniknout, jsou zbytky antických měst Heraclea a Stobi, kláštery sv. Jovan Bigorski, sv. Nauma, památky v Prilepu, Štipu a Strumice, lázně Kezovica, orientální památky v Tetovu a národní park Pelister. Symbolem Skopji je středověký most přes Vardar. Makedonie nabízí svým návštěvníkům obrovské přírodní bohatství. Najdete zde krásnou přírodu, více než padesát jezer a několik pohoří. Je pravda, že lidé jezdí v létě hlavně k moři, a to Makedonii chybí. Ale místo toho máme mnoho kilometrů atraktivních turistických a cyklistických tras, takže i ten, kdo preferuje aktivnější dovolenou, si v Makedonii přijde na své.

POZOR, OCHRIDSKÁ PŘÍŠERA

Makedonie nemá moře, ale obrovské Ochridské jezero ho svou rozlohou přes 350 kilometrů čtverečních a hloubkou téměř 300 metrů hodně připomíná. V čistém jezeře, ležícím v horách jihozápadně od Skopje, našly domov unikátní druhy ryb i řas. Je tak právem pod patronací UNESCO. A jak už to u podobných jezer bývá, povídá se, že v něm údajně žije tajemná příšera. Prohlédněte si, jak si ji představují čtvrtáci ZŠ Vybíralova.

Víte, že...

Skopje za svůj moderní vzhled vlastně „vděčí“ zemětřesení.

V roce 1963 tu děsivý živel srovnal se zemí téměř osmdesát procent budov, ušetřil pouze tureckou část města. Díky tomu zde můžete i dnes procházet kolem autentických budov a atmosféra na tradičním velkém bazaru vás v mžiku přenese z Evropy do Asie. Po této přírodní katastrofě poslaly okolní státy do Skopje svoje odborníky, aby tamějším obyvatelům pomohli vybudovat nový domov. Mezi nimi byli i Češi, kteří zde mimo jiné postavili základní školu. A jaké jiné příhodnější jméno by takováto „česká“ škola mohla mít než Jana Amose Komenského? A protože hlavní makedonské město postrádalo reprezentativní historické jádro, rozhodli se jej čelní představitelé vytvořit uměle. Doslova před očima vyrůstala lidem jedna monumentální stavba za druhou. Někteří návštěvníci označují výsledek za „architektonickou divočinu“. A tak nejlépe bude, když si při osobní návštěvě tohoto rozmanitého města vytvoříte vlastní názor. Přímý let z Prahy trvá ani ne dvě hodiny. Kdo nerad létá, bude možná překvapen, že většina z přibližně tisícikilometrové trasy mezi Prahou a Skopjím se už dá absolvovat po dálnici.

TYTO STRÁNKY PRO VÁS PŘIPRAVILI:

Tyto dvě dvoustrany připravili pod vedením pedagogů žáci ZŠ Vybíralova.

Základem se stala beseda s panem Dejanem Veljanovským, která se odehrála před loňskými Vánocemi. Vybraní žáci 2. stupně si pro něj připravili spoustu otázek a z odpovědí později zpracovali rozhovor. Na přípravě těchto stránek se ale podíleli i čtvrtáci. Když se totiž dozvěděli o údajné ochridské jezerní příšeře, popustili uzdu své fantazii a dali se do malování. No, nejdte za tak milými zvířátky na dovolenou! Ale nebojte se, jedná se o smyšlenou pověst, takže se do Makedonie můžete bez obav vydat.

Nikdy jsem se tady necítil jiný, ČEŠI MĚ PŘIJALI

S Károlym Pallagim o životě ve vlaku mezi Budapeští a Prahou, o příchodu do Čech, o tom, jak dlouho trvá naučit se vyslovit „metr čtvereční“, o rodinné kávě u Skypu, maďarské kuchyni i českých pohádkách.

Odkud pocházíte?

Jsem z Maďarska, narodil jsem se v Budapešti, mám ještě tři sourozence, dvě sestry a bratra, já jsem z nich nejmladší. V Budapešti máme domek, který stavěl otec, stavební inženýr. Maminka byla učitelkou v mateřské škole. Vystudoval jsem střední školu dopravní a potom vysokou školu.

Řekl byste nám, jak jste přišel do České republiky?

No, to už jsem pracoval a náš podnik spolupracoval s jedním podnikem v Čechách. Ve dvaceti šesti letech jsem poprvé vyjel z Maďarska, moje první zahraniční cesta vedla do Prahy a samozřejmě jsem netušil, že tu jednou budu žít. Večer po

práci jsme tancovali a já se seznámil s jednou Češkou ze spolupracujícího pražského podniku. Ona mi potom napsala dopis, měla někoho známého, kdo jí ho pomohl přeložit do maďarštiny. Horší to bylo se mnou, česky jsem neuměl ani slovo, tak jsem nemohl odpovědět. V létě mi ta paní napsala, že jede na dovolenou na Balaton. Tak jsem tam také odjel a našel ji tam. To bylo v roce 1988 a v dalším roce byla svatba. Pomalu jsem začínal rozumět i mluvit česky, ale ještě dlouho trvalo, než jsem se to naučil pořádně.

A potom jste se přestěhoval do Prahy?

To až později. Pracoval jsem v Maďarsku, protože česky jsem uměl

zatím málo, tak to nešlo, práci bych tu nedostal. Ale každý pátek jsem šel večer na nádraží, sedl na vlak a ráno vystoupil v Praze. V neděli zase naopak, večer na nádraží, přes noc jsem jel, ráno byl v Budapešti a šel jsem do práce. Vlaky tenkrát jezdily dobře a cesta byla celkem levná. A tak to šlo celé tři roky. Až v roce 1992 se mi naskytla příležitost pracovat v Maďarské kultuře v Praze, tak jsem to místo přijal a přestěhoval jsem se sem. A pak už jsem tady zůstal.

Mluvíte velmi dobře česky. Když pomyslíme, jak odlišná je maďarština, tak je to obdivuhodné. Jak jste se to naučil?

Ale jděte, česky tak dobře neumím, stále se učím. Když jsem se přestěhoval do Prahy, jazyk byl pro mě pořád velkou bariérou, ale pracoval jsem v maďarském oddělení, tak v práci problém nebyl. Učil jsem se sám, jsem samouk. Koupil jsem si slovník a překládal jsem. Snažil jsem se zapamatovat si, co jsem slyšel, chápat řeč, také mi pomáhala televize, kde jsem sledoval české filmy. Čtyři dny mi trvalo, než jsem správně vyslovil „metr čtvereční“, a sedm dní jsem se učil „strč prst skrz krk“. Ale neznalost jazyka měla také výhodu – nemohli jsme se s manželkou hádat, protože jsme si všechno nerozuměli.

Jak jste se dostal na Prahu 14?

V roce 1995 jsem odepsal na inzerát Úřadu MČ Praha 9, přijali mě a začal

..... **Ing. Károly Pallagi**

NAROZEN 9. 8. 1962 V BUDAPEŠTI

* Vystudoval střední školu dopravní v Budapešti, v oboru pokračoval také na vysoké škole.

* Spolu se třemi sourozenci žil v Budapešti v malém domku, který postavil jeho otec, stavební inženýr, matka byla učitelkou v mateřské škole.

* Od r. 1992 žije v České republice. Pracovat začal v Maďarské kultuře, později přešel na Úřad městské části Praha 9, nyní už skoro dvacet let pracuje na Úřadě městské části Praha 14.

* Byl ženatý, nyní žije s přítelkyní na Praze 14.

* Rád vaří maďarskou i českou kuchyni, z českých jídel má nejraději svíčkovou.

* V hokeji fandí Slavii, jinak českému týmu.

* Má rád klasické české pohádky, Vánoce bez Tří oříšků pro Popelku si prý už ani neumí představit.

jsem tam pracovat na oddělení dopravy. Sestavili jsme si tam ze zaměstnanců dokonce volejbalové družstvo a chodili jsme na turnaje po celé Praze. Vůbec nám nevadilo, že jsme téměř nevyhrávali, my jsme měli radost ze hry – no a někdo prohrát také musí, ne? V roce 1999 jsem přešel na Úřad MČ Praha 14 a tady pracuji dodnes.

Můžete srovnat Čechy a Maďary?

Na rozdíl od Čechů jsou Maďaři výbušnější, někdy mají horkou hlavu. Já jsem měl s Čechy vždycky dobré zkušenosti, nikdy mi nedávali najevo, že jsem jiný, snažili se mě pochopit, a když jsem něco neuměl říci, tak mi pomáhali. Nikdy se mi nikdo nesmál ani mě neurážel. V tom jsem měl štěstí.

Jaká jsou vaše nejoblíbenější maďarská jídla?

Jelikož rád vařím, tak i rád jím. Mám rád maďarský guláš, který je u nás

řidší než v Čechách, spíš jako gulášová polévka. Rád dělám také plněné papriky s rajskou omáčkou. Když jsem připravoval poprvé langoše, tak se mi vážně nepovedly, proto raději kupuji polotovary. Samozřejmě nemohu zapomenout na lečo. Maďaři jsou také velmi pyšní na své klobásky. Určitě znáte alespoň čabajku. A škvarky. Maminka jich dělávala na Vánoce pořádnou hromadu na celé svátky, takže je jím moc rád, ale sám jsem je nikdy nedělal. Maďarská jídla bývají pikantnější, hodně se používá paprika. Mám ale i oblíbený dezert, je to čokoládový dort polity karamellem, říká se mu doboš.

Tím pádem se nabízí otázka, jaká jsou vaše oblíbená česká jídla?

Mám rád hodně českých jídel, nejraději asi svíčkovou s knedlíky. Z polévky je na prvním místě kulajda s houbami. Mám v oblíbě houbová jídla, ale hledat houby moc neumím.

Maďarsko

Oficiální název:

Maďarská republika

Státní zřízení:

parlamentní republika

Hlavní město: Budapešť

Rozloha: 93 036 km²

Počet obyvatel: 9 712 887

Jazyk: maďarština

Měna: maďarský forint (HUF)

Zajímavosti: Maďaři jsou velmi temperamentní a hrdí na vše své. Balaton je největší jezero střední Evropy. Zbytky původní stepi zvané puszta jsou ochraňovány v národním parku Hortobágy. Maďarsko je domovem plemene prasat mangalica, jehož sádlo neškodí zdraví.

1. Rodiče pana Pallagiho v milované Praze, kterou často a rádi navštěvovali.
2. O pár let dříve na svatební fotografii.
3. V Čechách zkusil pan Pallagi i běžky, tentokrát to bylo v Prokopském údolí.

olympiáda, ráno jsem vstal ve čtyři, abych se podíval na hokej s Američany. Jen jsem měl strach, aby to včas skončilo, než budu muset odejít do práce.

Komu jste na olympiádě fandil?

No přece našim! Čechům!

Jsou v Maďarsku nějaké jiné svátky než u nás?

Svátky jsou většinou stejné, jen některé se trochu liší podle historie, ale i ta byla podobná – byli jsme přece společně Rakousko-Uhersko, ne?

Jak slavíte Vánoce?

No, Vánoce já slavím stejně jako Češi. Jediný rozdíl je asi polévka. Naše „rybářská“ je z menších ryb, patří do ní hodně cibule i česneku, papriky a dalších ingrediencí. Ale kvůli tomu, že je těžká na přípravu, jsem přešel na vaši kapří polévku. A také mám rád pohádky a těch dávají o Vánocích v televizi hodně, tak si je užívám.

Cestujete? Kolik jste navštívili zemí?

Kromě cest mezi Čechami a Maďarskem téměř necestuji. Pouze jednou jsem byl v jiné zemi, a to byla Francie, byl jsem pár dní v Paříži. Bylo to služebně, ale Paříž je také krásná, líbila se mi.

V Čechách mi chybí náš maďarský přírůstek, je to vlastně takové zeleninové pyré. Základem je bešamelová omáčka a v ní je různá zelenina.

Jak na vás zapůsobila Praha, když jste sem poprvé přijel, a jak se vám líbí dnes?

Praha se mi líbila, je tu plno krásných památek. Mám rád pražské věže. Chodíval jsem s oblibou na Hradčany, na Václavské či Staroměstské náměstí, dnes už je tam ale na mě příliš mnoho turistů, mám raději klidnější místa. Ta se najdou i na Praze 14. Například jsem rád chodil do Dolních Počernic, ke Svěpravickému rybníku, na Čihadla. Je tady mnoho hezkých a poklidných míst.

Žijí s vámi v Čechách někteří rodinní příslušníci?

Ne, jsem tu sám, bydlím s českou přítelkyní. Sourozenci žijí v Ma-

ďarsku. Ale se všemi třemi jsem v kontaktu. Voláme si. A také máme takový zvyk – vždycky v sobotu ráno vstaneme, všichni si u sebe doma uvaříme kávu, pak si sedneme a zapneme Skype, zavoláme si a povíme si všechny novinky, které se každému z nás za uplynulý týden udály. Tak jsme pořád v kontaktu a víme o sobě všechno, takže je přece jedno, kolik kilometrů nás od sebe dělí, je jedno, že já jsem v jiné zemi než ostatní, víme o sobě pořád všechno.

Jak se vám žije s vaší přítelkyní?

Žiju s ní už devatenáct let. Jsem spokojený, hrajeme spolu hry, dost jsme sportovali – jezdili jsme na kole, plavali, hráli ping-pong, v Prokopském údolí jsem poprvé běhal na běžkách. Dnes už ze zdravotních důvodů sportuji méně, ale sport jsem sledovat nepřestal. Díváme se na hokej, fandíme Slavii. Když byla

„Úsměv na tváři
zpřijemňuje život.
/ Mosoly az arcon
megkönnyíti az életem.“

Navštívili vás někdy v Praze i vaši rodiče? Jak se jim Praha líbila?

Rodiče mě pochopitelně navštívili několikrát. Praha se jim líbila moc, docela si ji zamilovali. Myslím, že je pro ně na pomyslném druhém místě, hned po Budapešti. Vždycky se zašli podívat na Hradčany, procházeli se po Petříně, ale podívali se i do centra na Václavské náměstí a podobně.

Jak často se vídáte se sourozenci?

Samozřejmě i sourozenci mě navštěvují, ale když jsme byli mladší, tak to bylo častější. Například můj bratr tady organizoval vodácké túry, bylo nás asi dvacet, třeba jsme jeli Vltavu z Českého Krumlova. Sestry za mnou jezdily také, obě dvě.

Vracel jste se často do své rodné země?

Asi tak čtyřikrát do roka, každé čtvrtletí jsem se tam zajel podívat.

A v létě pochopitelně na dovolenou, proto jsem necestoval do jiných zemí, já jezdil domů, do Maďarska. Za rodiči, za sourozenci. S přítelkyní jsme jezdili každé léto na Balaton, rádi chodíme v Budapešti do termálních lázní Széchenyi fürdő, nebo jsme veslovali na Dunaji a kempovali u něj. Bylo to hezké.

Kdybyste měl říct nějaké své životní motto, nějakou myšlenku, která vás oslovuje, která by to byla?

Myslím, že to je „úsměv na tváři zpřijemňuje život“. Také se vždycky snažím usmívat, i když život přináší problémy, i život cizince. Největším problémem pro mě bylo zvládnout češtinu a musím říct, že se ji učím pořád, vždycky se najde něco nového. Ale nikdy jsem se tady necítil jiný, protože mně to Češi nedávali najevo – přijali mě.

Víte, že...

Mad'arština patří mezi ugrofinské jazyky, ale s Finy si Mad'aři příliš neporozumí.

Mad'arštině jsou bližší jazyky západosibiřské.

Typickým kořením mad'arské kuchyně je mletá paprika, sladká i pálivá. Dává jídlu nejen krásnou červenou barvu, ale i nezaměnitelnou chuť. Velmi známá mad'arská jídla jsou guláš, langoše, perkelt, tokán či polévka halászlé.

Mad'aři pěstují také víno, převažují bílá vína. Nejznámější je tokajské s nasládlou chutí, které dlouho zraje v sudech.

Z červených vín, jimž dělá dobře dostatek sluníčka, je oblíbený bikavér, známý jako býčí krev.

Běžná mužská jména jsou Arpád, János, Béla, Zoltán, István, z ženských jmen je to Margit, Ildikó, Dorottya nebo Mária.

Jmeniny jsou v Maďarsku hodně populární a cena květin stoupá podle toho, jak běžné jméno se slaví.

Světově známý hlavolam Rubikova kostka pochází od mad'arského vynálezce hlavolamů, sochaře a profesora architektury – jejím autorem je Ernő Rubik.

TYTO STRÁNKY PRO VÁS PŘIPRAVILI:

Dominik Kodýtek, Anna Ostrýtová, Jakub Svoboda, Matěj Kulhánek a David Daněk, žáci 9. A a 9. B ZŠ Generála Janouška.

„Hned jak k nám tento usměvavý pán přišel na besedu, poznali jsme, že je to optimistický a mírumilovný člověk, ačkoli se o Maďarech říká, že to jsou horké hlavy. Čekali jsme, že mu nebudeme příliš rozumět, ale mile nás překvapilo, jak dobře češtinu ovládá. Při psaní tohoto článku se nám dobře spolupracovalo, společně jsme se zasmáli a také jsme ještě vzpomínali na našeho hosta. Chtěli bychom také poděkovat paním učitelkám Dubové a Ptáčkové za pomoc a panu Pallagimu za příjemné setkání. Köszönöm!“

KOUZELNÁ POHÁDKA

aneb Bylo nebylo v daleké zemi cedrů

Inspirováno setkáním s manželi Abou Chahine.

Bylo nebylo, v daleké zemi za mohutnými pohořími, slanými moři a vyprahlými pouštěmi rozhodl se mladý student poznávat krásy i jiných zemí než jen své vlastní. Večer před svým odjezdem seděla celá jeho rodina v kruhu na zápraží před domem, pekli arabský chléb, placky velké jako mlýnská kola, který pak srolovaný do kornoutků namáčeli do krémového hummusu, jedli lahodný falafel, cizrnové bochánky polévané sezamovou tahini pastou a pili víno temné jako krev. Rozloučil se tak syn s milujícími rodiči, bratr se sestrami a bratry, a z městečka ležícího nedaleko hlavního města Bejrútu se vydal na svou dalekou cestu.

Věděl onen mladík, věděl velmi dobře, jak moc se mu bude stýskat po mohutných korunách vznešených cedrů, prastarých stromů, které se nad celou jeho rodnou zemi již po tisíciletí tyčí jako mnohapatrové paláce, v jejichž každém patře by

mohly sídlit celé rodiny. Již nyní mu chyběly hluboké jeskyně plné několikametrových krápníků, stejně tak jako hory, které jsou během zimy zasypané několika metry sněhu. Tesknil po písčitých plážích na březích Středozemního moře. Věděl, jak moc mu Libanon bude scházet. Stýskat si však student nevydržel dlouho. Náročné studium českého jazyka zaměstnávalo jeho mysl tak moc, že zbylé síly stačil věnovat jedině obdivu krásné nové krajiny, ve které se ocitl. Jak jiná byla česká země oproti dalekému Libanonu! Jak jiní byli lidé, zvyky a tradice, národní kuchyně. Čechy ho nepřestávaly udivovat a okouzlovat a on začínal pomalu chápat, že krásu české země bude jen těžko opouštět. O to více jeho přesvědčení zesílilo jednoho léta. Horké dny, ač horké jinak, než jaké bychom zažili v zemi libanonské, a snad i ozvěna stesku po domově přilákala mladého studenta do

pražské libanonské restaurace. Zde, v srdci Evropy a tak daleko od domova, znovu ochutnával jídla, která ho ve vzpomínkách vrátila do dětství, a právě zde poprvé spatřil krásnou slečnu Kateřinu. A tak se stalo, že se Čechy najednou přestaly zdát tolik cizí, stalo se, že Evropa začala být jeho domovem. Veselka, ač na území Čech, se neobešla bez tradičních libanonských pokrmů. Mnozí ani nevnímali, že každý

z novomanželů pochází z jiné země. Vznikla nová láska, nová přátelství, nové životy. Tak žijí dodnes, šťastně a vesele. A obě dcery, které se česko-libanonskému páru narodily, dělají radost oběma svým rodičům, tak jako prarodičům na obou stranách. Právě na základní školu Chvaletickou dnes slečny, jejichž kořeny jsou propojeny s kořeny starých cedrů, chodí a dělají radost i nám – učitelům, spolužákům, přátelům.

Libanon

Oficiální název:

Libanonská republika

Státní zřízení:

unitární parlamentní republika

Hlavní město: Bejrút

Rozloha: 10 452 km²

Počet obyvatel: 6 184 701

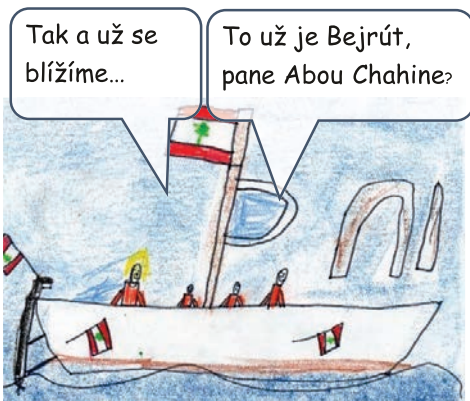
Jazyk: arabština

Měna: libanonská libra (LBP)

Zajímavosti:

- Název Libanon existuje již 4 000 let.
- Název Libanon byl 71krát zmíněn v Bibli.
- Libanon je jediná blízkovýchodní země, která nemá poušť.
- Libanon má 17 náboženských komunit.
- V Libanonu je 15 řek.
- Bejrút byl sedmkrát zničen a znovu postaven.

KOUZELNÁ VÝPRAVA po Libanonu

Tak a už se
blížíme...

To už je Bejrút,
pane Abou Chahine?

Libanon je malá země ležící na pobřeží Středozemního moře. V této zemi nalezneme jezera, staré cedry, pláže, pomerančovníky i velké pavouky. Někdy tam svítí slunce, jindy prší.

Ano, děti, hlavní
město
Libanonu...

Wow, to je
krása!

Bejrút je nazýván Paříží Blízkého východu pro své široké ulice ve francouzském stylu a množství památek. Bejrút je starý přístav, kde rybáři loví harpunou.

Jéé, perníková
chaloupka! Tedy
spíš hrad!

To je Músův
hrad, ke
kterému se váže
krásný příběh o
velké lásce...

Krásná Sajdíja si dala podmínku, že si chudého Músu vezme poté, co jí postaví hrad. Trvalo mu to 35 let. Ale stálo to za to. Každý kámen použitý na stavbu hradu je jiný a má svou originální kresbu.

Tak co
sladkého si
dáme, děti?

Ochutnáme jedno
z našich
tradičních
cukroví...

Bejrútské cukrárny jsou plné exotického cukroví a Libanonci je milují. Mají i čokoládu, šlehačku a tradiční voňavou kávu s bergamotem.

Podívej na ty
ohromné krápníky!

A ta křišťálově
čistá voda!!

Jeskyňe jsou považovány za jedny z nejkrásnějších a nejrozsáhlejších na světě. Návštěvníci se zde plaví na loďkách. Jeskyňe byly nominovány na jeden z nových divů světa.

A teď vás, děti,
vezmeme na
výlet lanovkou
k jeskyním.

Já se
trochu
bojím
výšek!

A já
hloubek!

Lanová dráha vede ke komplexu jeskyní Jeita Grotto. Lanovka je jeden z mála vláček, který v Libanonu jezdí. Hlavním dopravním prostředkem je v Libanonu auto a přednost má ten, kdo hlasitěji troubí.

Co je to za
zvláštní stromy?

To jsou cedry,
národní stromy
Libanonu...

Cedr je národní strom Libanonu a některé z nich jsou staré i tisíce let. Cedrové dřevo se ve starověku používalo na výrobu lodí, ve kterých se plavili staří Féniciáné. Kmeny cedrů jsou tak široké, že je neobejme ani dvacet dospělých.

Jůů, kdo
to stavěl?

Staří Féniciáné nám tu
nechali spoustu
takových památek.

Libanonci jsou potomky Féniciánů a na svých lodích zakládali podél pobřeží Středozemního moře nová města, vždy jeden den plavby od sebe vzdálené. Cestu jim ukazovalo souhvězdí Malého vozu, kterému dodnes říkají Féniciánka.

Náš výlet
zakončíme
piknikem v parku
pod cedry.

Moc se nám tu
s Vámi líbilo,
děkujeme.

Libanonci jsou velmi pohostinní lidé a pro každou, i neohlášenou návštěvu mají vždy dveře otevřené. Pro tyto případy je vždy připravený čerstvě napečený arabský chléb.

Tradiční libanonskou kuchyni můžete ochutnat i vy...

Hummus

Potřebujeme:

300 g cizrny
1 citron
50 g tahini omáčky
3 lžice olivového oleje

Cizrnu namočíme přes noc do studené vody. Druhý den ji uvaříme doměkka ve vodě, ve které byla namočená. Přepasírujeme nebo umixujeme mixérem. Přidáme tahini, sůl, mícháme za přidávání šťávy z citronu a olivového oleje. Můžeme přidat rozetřený česnek podle chuti. Kaše nesmí být řídká. Podáváme s arabským chlebem.

Baba Ghanouž

Potřebujeme:

400 g lilku
1 citron
50 g tahini omáčky
3 lžice olivového oleje

Omytý lilek propícháme po celém obvodu vidličkou a dáme péct do trouby. Troubu předehřejeme na 200 °C. Pečeme půl hodiny, dokud není lilek svrasklý a měkký. Pak rozkrojíme lilek na poloviny, měkkou dužinu vydlabeme vidličkou, zbylou slupku vyhodíme. Vložíme do mixéru, rozmixujeme dohladka. Přidáme tahini omáčku, sůl, citron a olivový olej. Podáváme s arabským chlebem. Obě dobroty můžeme použít také jako přílohu ke karbanátkům.

Originální recepty dodali a skvělou ochutnávku připravili manželé Abou Chahine.

My už teď o Libanonu víme:

- Národní strom je cedr.
- Rostou tam olivy, datle, pomeranče.
- Dárky nosí Ježíšek.
- Děti chodí do školy od šesti let.
- Píše se zprava doleva.
- Čte se odzadu.
- Volant v autě je také vlevo.
- Nejezdí tam vlaky.
- V zimě tam hodně sněží.
- V létě tam tři měsíce skoro neprší.
- Památky patří mezi nejstarší na světě.
- Mají prezidenta.
- Nejsou tam velbloudi ani poušť.
- Nechovají domácí mazlíčky.
- Pro návštěvy mají vždy dveře otevřené.
- Rodiny chodí na piknik a do cukrárny.
- Jídla patří mezi nejchutnější na světě.
- Mají hory, lesy, moře a pláže.
- Letadlo z Prahy tam letí tři hodiny.

TYTO STRÁNKY PRO VÁS PŘIPRAVILI:

Informace pro vás zjišťovali a komiks nakreslili žáci 2. A a paní učitelka Kateřina Veselá, pohádku napsala s dětmi paní učitelka Barbora Hodková, na grafické úpravě se podíleli učitelé Jana Bartáková, Josef Formánek, Klára Hrušková, ale hlavně třída 2. A a manželé Abou Chahine, bez kterých bychom se nikdy nedozvěděli všechny zajímavosti, pikantnosti, zvyky a tradice krásné země Libanonu.

JSEM TADY MOC RÁDA,

ale domov je pro mě pořád v Maďarsku

S Borbálou Staněk-Csoma o rodinné tradici, příchodu do Čech, maďarských tradicích, šumavských Vánocích a především o zajímavé práci překladatelky.

Proč jste se rozhodla studovat právě bohemistiku?

To byla úplná náhoda. Původně jsem chtěla být historičkou jako moji rodiče. Oba dva se věnují historii, jsou muzeologové, a bylo tedy úplně přirozené, že se historii budu věnovat i já. Velice mne zajímala a zajímá. Svě poslání jsem viděla jasně: psát knihy s historickou tematikou. A opravdu intenzivně jsem na něm pracovala snad už od sedmi let. Na univerzitě jsem začala studovat obor historie. Mojí budoucností byly archivy, historické knihy, případně učitelská dráha v oboru. Studium na univerzitě však bylo dvouoborové. Já si vybrala samozřejmě dějepis a v druhém oboru jsem nějak neměla jasno. Při jedné ze zkoušek se mne můj profesor zeptal, jestli už jsem si druhý obor vybrala? Já jsem

překvapeně odpověděla, že ještě ne. Že si nejsem zatím druhým oborem jista. Znovu jsme spolu probírali nabídku možných oborů a mezi nimi byla i čeština. Mně přišla čeština tak exotická, že jsem na ni nakonec ukázala. Vůbec jsem netušila, jak velké rozhodnutí jsem právě udělala a jak výrazně ovlivní můj budoucí život. Ve svých dvaceti letech jsem se začala učit český jazyk. Neuměla jsem ani slovo. Osudové rozhodnutí tedy ovlivnilo, že jsem historii sice vystudovala, ale dále se jí profesně nevěnovala.

Nikdy před tímto rozhodnutím jste v Čechách nebyla?

V dětství, asi v deseti letech, jsem navštívila Moravu, konkrétně Mikulov, ale to bylo jediné pouto k Česku. Až po mém rozhodnutí studovat český jazyk jsem se po

deseti letech do Čech vrátila na měsíční letní jazykovou přípravu v rámci univerzitního přípravného studia pro studenty bohemistiky. Přijela jsem poprvé do Prahy a byla jsem úplně okouzlená. Praha mne uchvátila, byla krásná! Poprvé jsem viděla Staroměstské náměstí, byl západ slunce. Slunce nádherně svítilo na chrámy a budovy. Úplně jsem se do Prahy zamilovala. To byl, myslím, rozhodující bod. Od té doby jsem byla s přestávkami v Praze vlastně stále. Posledních deset let tu trvale žiji.

Vracela jste se sem sama, nebo vás vysílala škola?

Univerzita vypisovala v průběhu mého pětiletého studia různé stipendijní programy a já se do nich stále hlásila. Chtěla jsem se naučit opravdu dobře česky. Měla jsem velké štěstí, že jsem stipendia na studium bohemistiky na pražské Karlově univerzitě získala, a tak jsem se do Prahy pravidelně, vždy na půl roku, vracela. Během studia jsem tu byla celkem pětkrát a po ukončení studia jsem ještě studovala postgraduálně. To bylo v roce 2004. Získala jsem tu stáž.

Je česká kultura odlišná, v čem je specifická?

Česká kultura se mi moc líbí. Je nesmírně bohatá a zajímavá. České památky navštěvujeme velice často a rádi. Máte tu zastoupené všechny stavební slohy, románský sloh, gotiku, baroko... Také mám velice ráda české filmy. Maďarské filmy jsou

Borbála Staněk-Csoma

NAROZENÁ V ROCE 1976 V BUDAPEŠTI

* Vystudovala bohemistiku a dějepis na Katolické univerzitě Pétera Pázmánye v Maďarsku a zároveň, jako stážistka, absolvovala pět semestrů i na Karlově univerzitě v Praze.
* Je vdaná a má tři děti

* V letech 2005–2008 pracovala jako náměstkyně v Maďarském kulturním středisku v Praze.
* Ve volném čase překládá českou literaturu a divadelní hry do maďarštiny, prozatím přeložila romány Ireny

Douskové, Kateřiny Tučkové, Daniely Hodrové, Romana Ludvy, Emila Hakla, Tomáše Zmeškala a divadelní hry Petra Zelenky, Milana Uhdeho, Alice Nellis a dalších.

velmi depresivní, české filmy jsou skvostné. Líbí se mi i český „řád“, třeba že tady jezdí tramvaje na čas. A budete se divit, za naprostý kulinářský zážitek jsem považovala nakládaný hermelín.

Chyběla vám v Maďarsku čeština, čeští přátelé?

Ano, po návratu do Maďarska mi vždycky chyběli čeští kamarádi a chyběla mi i čeština. A později jsem se zde seznámila i se svým manželem a to už bylo jasné, že se sem musím dostat nastálo. Tak jsem si tu začala hledat práci. Měla jsem velké štěstí, protože se uvolnilo místo v Maďarském kulturním středisku. Byl to post zástupce ředitele. To bylo velké štěstí. Nastoupila jsem tedy 1. září 2005 do svého prvního zaměstnání a od té doby žiju v Čechách trvale.

V Čechách žijete od začátku se svým současným manželem?

Ano, začala jsem sice pracovat v Maďarském kulturním středisku, ale záhy se mi narodila první dcera a potom prostřední a nejmladší syn, takže jsem byla téměř deset let doma s dětmi. V průběhu té doby, kdy jsem byla doma, jsem začala překládat českou literaturu do maďarštiny a později jsem si našla místo jako učitelka ve školce právě při Maďarském kulturním středisku.

Co na váš odchod do Čech říkali rodiče? Zmiňovala jste, že se věnujete historii. I vy jste se jí chtěla

věnovat, a najednou jste opustila nejen svůj sen stát se historičkou, ale dokonce jste odešla a žijete v jiné zemi. Jaké byly jejich reakce?

Rodiče nebyli úplně nadšeni. Byli šťastní, že jsem si našla práci v oboru, který jsem vystudovala, v tom mě podporují dodnes. Ale vzhledem k tomu, jak už jsem říkala, že jsou oba muzeologové, tak si přáli, abych v rodinné tradici pokračovala. Mají vynikající kontakty ve svém oboru a jejich snem byla naše spolupráce a jistě ve mně viděli pokračovatelku své práce.

A co třeba sourozenci? Nemohli rodinnou tradici převzít oni?

Mám sice dva bratry, ale jsem jediná dcera, takže nejen profesní, ale i osobní rovina byla pro mé rodiče těžká. Dnes už jsme si všichni zvykli a snažíme se navštěvovat, co nejvíce to jde. Když je nějaké delší volno, frčíme domů za naší rodinou do Maďarska. Jinak samozřejmě maximálně využíváme moderní technologie. Když má některý člen rodiny narozeniny, zazpíváme mu i na dálku a při setkání dodatečně všechno oslavíme...

Smutníte si někdy z odloučení?

První Vánoce bez mé maďarské rodiny pro mě byly trochu smutné, ale vlastně zároveň i zajímavé. Manžel pochází ze Šumavy a slavit Vánoce tam, to bylo něco úplně jiného. Bylo velice zajímavé zažít

ty tradiční české Vánoce. Kapr, plovoucí dva dny ve vaně, to byl pro mě zážitek a také, jak se v nadsázce říká, „padesát“ druhů vánočního cukroví v Maďarsku nepečeme. Ale jak říkám, moc se mi to líbí.

A je tedy něco, po čem se vám stýská? Co vám tady dělá potíže?

Ano, chybí mi maďarské podnebí. U nás je v létě prakticky stabilně krásně. Tady o hodně méně svítí slunce. Slunce svítí třeba jen tři dny a potom přijde přeháňka. To mi zpočátku přišlo zvláštní. Je to sice příjemné, člověk se ochladí, ale pro mě to bylo trochu šokující a musela jsem si na to zvykat. Největší stres jsem prožila, když dcera dostala svou první jedničku, a šťastně a hrdě mi ukazovala svou žákovskou knížku. Úplně si pamatuju, jak se mi žaludek scvrkl a jak jsem začala cítit hněv, že té mé šikovné holčičce dali jedničku. Trvalo mi pár sekund, než jsem si uvědomila, že dostala tu nejlepší známku. Protože u nás je to přesně naopak, jednička je ta nejhorší známka. Natolik jsem to měla v sobě „zakódované“.

Vnímáte nějaké zásadní rozdíly mezi Maďary a Čechy?

Ano, největší rozdíl je v povaze. Maďaři jsou bojovníci, jsou bouřliví. Češi jsou pohodáři, což někdy hraničí až s lhostejností.

Bojovala jste s touhle rozdílností povah?

Vnímala jsem ji, ale nedá se říct, že

bych s tím nějak bojovala. Tím, že jsem sem hodně jezdila, tak jsem si na českou povahu zvykla. Ale „maďarská“ bojovnice jsem pořád.

Kde jste tedy raději, když říkáte, že jak to jde, frčíme „domů“?

Já jsem tady moc ráda. Ale domov je pro mě pořád v Maďarsku.

A je to také o pocitech mých dětí. Synové jsou ještě malí, takže nad tím nepřemýšlí, ale dceři je už deset a ta říká, že se cítí být Maďarkou, která se naučila česky. A i když nad naší budoucností nějak příliš nehlobám, tak v Čechách s největší pravděpodobností zůstaneme natrvalo, protože můj manžel neumí příliš dobře maďarsky.

Kdybyste neodešla do Čech, jaké by bylo vaše uplatnění bohemistky v Maďarsku?

O tom jsem vůbec nepřemýšlela. Moji kolegové ze studií většinou překládají nebo vyučují český jazyk.

Jak mluvíte doma? Umí vaše děti maďarsky?

Já s dětmi mluvím výhradně maďarsky. Proto i tady, když mne dcera uviděla jít po chodbě školy, automaticky mne oslovila maďarsky. I psychologové doporučují, že by člověk měl na děti mluvit jen tím jazykem, který ovládá. A u mne je to tedy můj mateřský jazyk. S manželem hovoříme česky. Jsme typická multikulturní

rodina. Doma vařím především maďarskou kuchyni. Na českou kuchyni je specialistka manželova maminka, já ji moc neumím.

Myslíte si, že se vaše děti dokážou více vcítit do pocitů cizinců u nás, ačkoliv už se narodily tady a za cizince se nepovažují?

Ano, určitě ano. Dcera sedí ve škole se spolužačkou, jejíž rodina pochází z Číny. Velice si rozumí a dcera jí ráda pomáhá s jazykovou bariérou a vůbec se vším, co je potřeba. Dokonce to dceru motivovalo k tomu, že si přeje být učitelkou. Chce pomáhat tam, kde vidí nějaký handicap, kde je někdo slabší než ostatní z jakéhokoliv důvodu. Nemusí to být jen jazyková bariéra.

Kdybyste měla porovnat postavení učitelů u nás a v Maďarsku, jak si učitelé stojí v očích veřejnosti?

V Maďarsku jsou učitelé velice špatně finančně ohodnoceni za svou práci. Bohužel. To se odráží samozřejmě i na jejich autoritě.

Kdybyste žila se svou rodinou v Maďarsku, byla by perspektiva vašeho každodenního i profesního života a budoucnosti vašich dětí lepší, nebo horší?

Myslím, že je to stejné, co se našeho života týká. U svých dětí jsem ráda, že děti chodí do školy tady, protože v Maďarsku jsou požadavky na děti ve školách mnohem vyšší. Vidím to u svých synovců, kteří jsou školou povinní. Maďarská školní reforma zatím nebyla šťastná. Ani dnes, podle mého názoru, není úplně jasné, jakým směrem by se mělo maďarské školství ubírat. V rámci maďarské reformy se razí takové heslo, že národ žije kvůli svému jazyku, což je do praxe uvedeno tak, že se ve školách učí staré těžké literární texty, a to je pro děti a mládež velice obtížné. Starému archaickému jazyku už nikdo nerozumí. Maďarské děti jsou velice vyčerpané z množství úkolů, které dostávají. Není jasná koncepce, není jasné, co by se mělo učit. Na druhé straně mně by vadilo nejvíc, kdybych tenkrát, jako dítě, nepoznala povinně ty archaické tex-

ty, které teď dospěláckým rozumem považuji za nádherné. A kdo ví, kdybych se je nemusela naučit jako dítě, třeba už bych se je nenaučila vůbec, nikdy bych je nepoznala a byla bych vlastně chudší. Je to těžké, být reformátorem školství...

Neinspiroje vás právě tohle k tomu, že chcete Čechy seznámit s klasickou maďarskou literaturou?

Ne, naopak. Já překládám pouze z češtiny do maďarštiny. Protože přece jen neumím tak dobře česky, abych si troufla na knihu v českém jazyce. I když můj první překlad byl právě z maďarštiny do češtiny. A byla to dokonce těžká kniha, těžký text, filozofické a estetické teze. Ale to bylo kvůli tomu, že jsem tu knihu tak strašně milovala a mluvila jsem o ní s mým kamarádem. Chtěla jsem mu ji vysvětlit, a on to stále nechápal. Tak jsem vzala slovník a začala jsem ji překládat. To bylo ve druhém ročníku. On to ještě upravil a kniha vyšla. To se povedlo. Mám ji tady s sebou. Jsem tu jako knihkupec. Ve volném čase a po nocích překládám z češtiny do maďarštiny současnou českou literaturu, protože tady jsou výborní autoři a vychází tu výborné knížky. Překládám to, co mne zaujme, co se mi dostane do ruky. Co se mi zalíbí.

Jak hledáte nakladatele pro svoje překlady?

To je poměrně těžké, protože člověk dost často slyší takovéto „my se vám ozveme“. Ale já mám to štěstí, že mám nakladatele, který mé překlady vydává. S prvním překladem to bylo tak, že jsem část knihy přeložila, odnesla to do nakladatelství, domluvili jsme se, že překlad vyjde, dobře se prodával, a tak se to docela rozběhlo. Nakladatelství mi i samo navrhovalo knížky, které by vydalo. Mám štěstí, protože mi opravdu najdou knížky, které překládám ráda a prodávají se.

A pro vás osobně, který český autor vás zaujal, co čtete ráda?

Magický realismus. Mám ráda magické, intelektuální autory. Neznala

„Zapamatuj si: kniha, auto a ženská se nepůjčuje.“

jsem to a moc se mi to líbilo. Taký se mi líbí Kateřina Tučková a její „historické“ romány. A kniha, kterou čtu nyní, je Podobojí od Daniely Hodrové. Je to opravdu fantasticky napsaná knížka. Ale jsem zamilovaná i do Ireny Douskové, zpracovává také mně blízká témata outsiderů. Tam nacházím i osobní paralely.

V současné době pracujete jako učitelka a zároveň aktivně pracujete ve spolku Iglice. Můžete ho nějak představit?

Iglice je spolek, který sdružuje maďarské rodiny žijící v České republice. Vznikl asi před patnácti lety. Seznámila jsem se s ním ještě jako bezdětná, právě při práci v Maďarském kulturním středisku, kde spolek sídlí. No, a když jsem pak odešla na mateřskou, přirozeně mi přišlo na mysl, že bych neměla zapomínat na svůj maďarský původ. Cítila jsem potřebu pracovat na sobě i v tomto směru. A tak jsem se ke spolku dostala. Začala jsem organizovat programy pro děti, loutková divadla, koncerty, literární besídky a od září tu učím v maďarské školce. Ve spolku je v současné době asi sedesát rodin. Každá rodina má dvě tři děti. Ty navštěvují maďarskou školu, kde se učí maďarsky, hovoříme o maďarských autorech, o maďarské kultuře, pracujeme na slovní zásobě dětí a tak...

Jsou to smíšené rodiny, nebo maďarské?

Jsou to jak maďarské rodiny, tak i smíšené, jako je ta naše. Ty ryze maďarské rodiny jsou tu třeba na pět let, většinou s ohledem na práci někoho z rodiny. Dále jsou to Maďaři ze Slovenska a také studenti, kteří zde studují. A všem nám jde o kontaktování se a udržování naší kultury,

i když v Maďarsku trvale nežijeme. Udržujeme maďarské tradice. Moji nejoblíbenější tradicí je velikonoční malování vajíček i to, jak ráno přichází za děvčaty chlapci, zalévají je voňavkou, aby zůstala voňavá a čerstvá. To je taková jemnější forma. Drsnější je polévání sodovkou nebo kyblíkem s vodou.

Jaké maďarské památky máte nejraději?

V Maďarsku se bohužel nezachovaly hrady a zámky tak krásně jako tady v Čechách. Hodně památek bylo zničeno už za expanze Turků, dále za vlády Habsburků a bohužel mnoho památek zničila sovětská armáda. V Maďarsku miluju vinařské oblasti, sklípky, vinice, Balaton...

Sledujete českou nebo maďarskou politickou scénu?

Ano, hrozně moc mne politika zajímá. Velice ji prožívám.

Zaznamenala jste za ten čas, který zde žijete, nějakou migrační vlnu, která by sem přinesla více Maďarů, než je obvyklé?

Ne, o vlně bych nehovořila. Ve spolku samozřejmě vidíme, že sem přichází stále více a více Maďarů, ale nesouvisí to s nějakým hromadným odchodem z Maďarska. Do spolku přichází lidé, kteří jsou zde pracovně, velmi často na vysokých pracovních postech. Hledají možnosti, jak se stýkat s krajany, a nemají nebo neznají jiné možnosti, tak jdou k nám. Snažíme se pro ně organizovat různé kulturní akce, volnočasové aktivity a samozřejmě i vzdělávací kurzy. Pro mne je to nesmírně zajímavá a obohacující práce, v které mne podporuje a při které mi radí celá rodina, manžel i děti.

Rozmlouvala Mgr. Martina Havelková

Víte, že...

Podle Českého statistického úřadu se uvádí, že počet žáků-cizinců se na českých školách pohybuje kolem 2,2 %.

Na ZŠ Hloubětínská dochází v letošním školním roce celkem 38 žáků-cizinců, tj. 8,3 % z celkového počtu žáků. Ze zemí EU je to 7 žáků: 3 žáci jsou ze Slovenska, 2 z Maďarska a po jednom z Rumunska a Bulharska. Nejvíce žáků máme z Ukrajiny – 13; dále následují žáci z Vietnamu – 6 žáků a Číny – 5 žáků. Z Tádžikistánu pocházejí 2 žáci, rovněž tak z Kazachstánu. Po jednom žáku máme z Mongolska, Ruska a Moldavska.

Pro žáky-cizince máme připravený dlouhodobě propracovaný a vyzkoušený program, jak je nejlépe a samozřejmě co nejdříve zapojit do výuky a života školy vůbec.

V rámci rozvojových programů každý žák-cizinec dochází aspoň jedenkrát týdně na hodinu doučování. Na základě pedagogické diagnostiky je pro každého z nich vypracován učební plán.

U některých žáků i přes zvýšenou péči všech učitelů problémy s češtinou přetrvávají. Těm přidělujeme asistenta pedagoga, jenž jim ke zdárnému zvládnutí učiva poskytuje vydatnou pomoc. A pro děti ze školní družiny připravujeme ročně tři celodenní výlety, jejichž cílem je především seznámit „naše“ cizince se zajímavými místy v Česku.

Dlouhodobá individuální péče přináší velmi dobré výsledky. Žáci získávají větší jistotu v používání češtiny, což se dále projevuje v prospěchu v dalších naukových předmětech, a žáci-cizinci tím získávají větší sebevědomí a snáz se zapojují do české společnosti.

Připravila Mgr. Eva Hradská, ředitelka ZŠ Hloubětínská

PIVO A KACHNA

jsou skvělé, ale máte tu docela zimu

S Khalidem Siddiquem o starověkých civilizacích, nejvyšších horách na světě, podnikání v České republice, ale také o tom, jestli se v Pákistánu slaví Vánoce nebo jestli má rád svíčkovou.

Dobrý den, pane Siddique, jak se vlastně zdravíte ve vašemrodném jazyce?

Salam alejkum! Salam alejkum je běžným uvítacím pozdravem v muslimských zemích a znamená „mír vám“ nebo „mír s vámi“. Méně formální forma pozdravu pak zní jednoduše „salam“.

Jak se vlastně správně vyslovuje vaše jméno?

Jmenuji se Khalid Siddique. Jméno Khalid se vyslovuje Chalid. A protože všechna arabská jména mají nějaký význam, moje jméno znamená ten, kdo žije navěky. Navěky ale nežije nikdo, chápeme to tedy v přeneseném významu jako

ten, kdo si pamatuje všechno. Příjmení Siddique znamená upřímný, věrný nebo opravdový přítel.

Vášim rodným jazykem je tedy arabština?

Mým rodným jazykem je urdština, která je v Pákistánu jedním z šesti hlavních jazyků. Nicméně v Pákistánu máme celkem asi ještě dalších šedesát jazyků, včetně nářečí.

Pane Siddique, řekněte nám krátce, kdy a kde jste se narodil a jak jste se dostal do České republiky?

Narodil jsem se 7. srpna 1952 v Láhauru, hlavním městě státu Pandžáb v Pákistánu. Láhaur je po Karáčí druhým největším městem v zemi.

Jistě nejslavnější památkou města jsou Šalimarovy zahrady, dále pak sakrální muslimská stavba Bádišáhova mešita, Láhaurská pevnost a letní pavilon Kamran Ki Baradari. Šalimarovy zahrady a Láhaurská pevnost byly v minulém století zapsány do seznamu světového dědictví UNESCO.

Můj tatínek byl profesorem a maminka byla ženou v domácnosti. Mám tři mladší bratry, jeden je lékařem v New Jersey ve Spojených státech amerických, druhý je ředitelem neziskové organizace v Ženevě ve Švýcarsku a můj nejmladší bratr je státním úředníkem v Pákistánu. Studoval jsem 10 let na střední škole v Láhauru a dále pak dva roky na vysoké škole, kde jsem získal bakalářský titul v oboru stavební inženýrství.

V roce 1977 jsem se ve věku 25 let oženil, narodili se nám dva chlapci a dvě dívky, všechny tyto děti jsou nyní již dospělé. Všechny moje děti z prvního manželství studovaly na univerzitě a nyní mám již dvě vnučky.

A jezdí za vámi do České republiky na návštěvu?

Dříve jezdily, teď už ne. Jeden syn je v Americe, ostatní jsou v Pákistánu, kde mají svoje rodiny.

Khalid Siddique

NAROZEN 7. 8. 1952 V LÁHAURU, PÁKISTÁN

* Otec byl profesorem a matka ženou v domácnosti, má tři mladší bratry.

* V Láhauru vystudoval střední a později i vysokou školu, obor stavební inženýrství.

* Mluví anglicky, česky a urdsky.

* Byl dvakrát ženatý, z prvního manželství má v Pákistánu dva chlapce a dvě dívky a v České republice vychovává se svojí

druhou ženou patnáctiletou dceru. Žije v Praze 14, konkrétně v části Kyje-Hutě.

* Založil firmu Shic Skinn, která dováží z Pákistánu kožené oblečení.

Vzpomenete si na dobu, kdy jste přijel do Prahy?

V roce 1994 jsem přijel do Prahy jako turista. Již tehdy jsem ale plánoval, že bych tady mohl podnikat. V té době jsem měl v Pákistánu firmu na zpracování kožedělných výrobků, a tak jsem začal dovážet koženou konfekci i sem. Nejdříve jsem svoji českou firmu řídil na dálku z Pákistánu a tady jsem měl jednoho českého zaměstnance. Bohužel to nefungovalo dobře, a tak jsem se rozhodl zde zůstat. Moje žena odmítla odejít z Pákistánu, a proto jsme se rozvedli. V roce 1997 jsem se seznámil s jednou Češkou, do které jsem se zamiloval a oženil se s ní. Máme spolu patnáctiletou dceru.

Řeknete nám něco více o vaší rodné zemi?

Jak jsem již uvedl, Pákistán je obrovská země, žije tam skoro 200 milionů lidí. Na jihu je Arabské moře, na západě Írán a Afghánistán,

na severu Čína a na východě Indie. Je to velmi rozmanitá země, máme moře, jsou zde rozsáhlé pouště, rozprostírají se tu úrodné nížiny, které jsou zavodňovány řekou Indus. Na severu jsou vysoké hory. Pákistán vůbec patří mezi nejvíce hornaté země na světě. Jsou tady tři nejvyšší pohoří na světě: Himálaj, Karákóram a Hindúkuš. V Pákistánu je druhá nejvyšší hora na světě, hora K2, a dále také třeba velice známá hora Nanga Parbat.

V této zemi existovala dokonce jedna z nejstarších kultur na světě, takzvaná harappská kultura neboli kultura poříčí Indu. Proto zde naleznete pozůstatky, které jsou až 5000 let staré a možná ještě starší. Tato kultura existovala ve stejné době jako starověký Egypt či Mezopotámie. V různých uměleckých zpracováních harappské kultury můžete vidět, jak tehdy lidé žili a že třeba i stavěli z cihel.

V Pákistánu žijí různá zajímavá

zvířata. Například markhur neboli koza šrouborohá, která dokáže žít v horách ve výšce až 3000 metrů nad mořem. Dále máme gaviály, což je druh krokodýla, kterého také před několika lety dovezli do pražské ZOO.

A co vaše firma?

Jak jsem již uvedl, v Praze jsem založil firmu Shic Skinn, která dováží koženou konfekci. Pokud vaši rodiče nebo prarodiče mají rádi kožené oblečení, možná byste se jich mohli zeptat, jestli nemají něco od této značky. Já jsem tuto firmu založil již před 24 lety a od té doby jsem prodal již více než dvě stě tisíc kožených bund. Takže pokud najdete moji značku na nějaké bundě, mám pro vás velmi zajímavý úkol: vyfoťte si tu cedulku a zeptejte se majitele, kdy si tu bundu koupil a v jakém obchodě, a pak ode mě dostanete novou koženou bundu za odměnu!

Myslíte si, že je na České republice něco jedinečného?

Spíše byste se mě měli zeptat, co mám rád. Mám rád české pivo. A co je pro mne osobně výrazně odlišné, je to, že je tady příliš velká zima.

Je běžné, že lidé odcházejí z Pákistánu do zahraničí?

To vždy záleží na okolnostech. Já jsem v České republice původně nechtěl zůstat, ale musel jsem kvůli své firmě. A co se týče mých bratrů, tak jeden byl poslán do Ženevy pákistánskou vládou jako státní úředník a můj druhý bratr pracuje jako lékař v Americe. Můj nejmladší bratr měl také příležitost zůstat v cizině, protože studoval postgraduální studia v Londýně a dostal nabídku, že může ve Velké Británii pracovat, ale nechtěl zůstat a vrátil se zpět do Pákistánu. A moje děti z prvního manželství sem jít nechtěly, i když jsem jim to nabízel. Kromě jednoho z mých dětí, které nakonec odešlo do Ameriky, se ostatní rozhodly zůstat v Pákistánu. Je to velice individuální záležitost.

Jaké je tradiční pákistánské jídlo?

Nezbytnou součástí každého běž-

ného jídla v Pákistánu jsou placky z pšeničné a žitné mouky a vody. Říká se jim čapátí nebo roti a jí se jako příloha. Já osobně miluju kebab, existuje hodně druhů kebabu. Také máme rádi rýži, ze které děláme jídlo, kterému se říká biryani, k tomu podáváme maso – jehněčí, kuřecí, hovězí, takže to vypadá jako rizoto.

Máte rád svíčkovou?

Nemám rád svíčkovou ani knedlíky. Mám rád pouze jedno české jídlo, a to je kachna, tu miluju.

Jak slavíte v Pákistánu Vánoce?

Neslavíme Vánoce. Ale jeden den máme volno, protože v Pákistánu žijí i křesťané. Ale neslavíme je. Máme jiné svátky. Jedním z nich je íd al-fitr neboli Svátek přerušení půstu, veselý svátek, jímž končí postní měsíc ramadán. Jeden měsíc se postíme a pak je ta oslava. A pak je další svátek, který je dva měsíce po ramadánu, při kterém dochází k obětování zvířat. Tomu se říká Svátek obětování nebo také Velký svátek.

Pákistán

Oficiální název:

Pákistánská islámská republika

Poloha: jižní Asie (na jihovýchodě hraničí s Indií, na severovýchodě s Čínou, na severozápadě s Afghánistánem, na jihozápadě s Íránem a na jihu s Arabským mořem)

Hlavní město: Islámábád

Rozloha: 803 940 km²

Počet obyvatel: šestá nejlidnatější země na světě (žije zde téměř 200 milionů obyvatel)

Úřední jazyk: v Pákistánu se celkem hovoří asi 60 jazyky, včetně spousty nářečí, hlavním jazykem je urdština

Měna: pákistánská rupie (PKR)

Pocházím z rodu KNĚŽÍ A STAŘEŠINŮ

S Kakhim Khutsishvilim o životě v Gruzii, příchodu do Čech, trablech s češtinou a studiem, ale také o tradicích gruzínského lidu.

Z jakých důvodů se vaši rodiče rozhodli odejít z Gruzie?

Hlavní důvody, proč moji rodiče opustili Gruzii, byly asi dva. První důvod by politický. Po nástupu demokraticky zvoleného prezidenta Saakašviliho se poměry v Gruzii změnily. Nastal příklon k USA, snaha o vstup do NATO, to vše bylo provázáno diktátorskými praktikami, obrovskou korupcí a vysáváním prostředků od obyčejných lidí. Největší tíhu těchto praktik nesli obchodníci, živnostníci a menší podnikatelé.

Režim na ně neustále uvaloval nové poplatky a daně, a když se lidé bouřili, byly jejich demonstrace tvrdě potlačeny a k účastníkům těchto

demonstrací se režim choval velmi mstivě. Toto státní výpalné vyždímalo spoustu drobnějších obchodů a firem natolik, že jejich majitelé byli nuceni skončit se svou činností. Druhý důvod jsme byli my, tedy já a moje mladší setra. Rodiče chtěli, abychom získali vzdělání v Evropě a abychom nemuseli žít pod vládou, která se takto chová k vlastním občanům.

Proč si zvolili vaši rodiče právě Českou republiku?

Moje maminka má v České republice sestřenicí, která tu žije přes dvacet let, a tak volba padla na Českou republiku. Nejdříve odjela maminka a za půl roku ji následoval

můj tatínek. V té době mně bylo 14 let a mé setře 9 let. V České republice jsem už osm let.

Co jste prožíval po příjezdu do České republiky?

Zprvu jsem se do České republiky hodně těšil, představoval jsem si nový vybájený svět, něco jako z hollywoodských filmů. Skutečnost byla ale mnohem tvrdší. Vystaly přede mnou problémy, se kterými jsem nepočítal. První pocit byl strach. Třeba hned po příletu jsme se se sestrou ztratili v Praze na letišti a měli jsme problém se znovu sejt s rodiči.

Co bylo pro vás v tomhle období nejtěžší?

Řeč, ztráta kamarádů, ztráta mé velké rodiny a jiná mentalita lidí, mezi kterými jsem se ocitnul a s nimiž jsem se musel naučit žít. V Gruzii jsem se naučil rusky a trochu anglicky, česky jsem neuměl ani slovo. Za dva měsíce jsem začal chytat první česká slovíčka a brzy se ukázalo, že řeč nebude ten největší problém. Nastoupil jsem do Střední školy pro administrativu EU v Horních Počernicích do nultého ročníku a „nasával“ jsem řeč. Můj mozek byl jako houba a brzy jsem začal rozumět a dorozumívat se. Pomohla mi znalost ruštiny, která má jako slovanská řeč s češtinou mnoho společného. Ani pro moji sestru nebyla čeština tím největším problémem, ale pro naše rodiče to problém byl a doposud asi stále je ten nejtvrďší oříšek.

Kakhi Khutsishvili

NAROZEN 4. 6. 1993 V DEOPLISCOARU,
V KRAJI KACHETIE, V GRUZII

* V Gruzii se rodina zabývala zemědělstvím, pěstováním zemědělských plodin, výrobou vína a především prodejem potravin. Do České republiky odešla v důsledku nepříznivého politického a socio-ekonomického klimatu v rodné zemi, a zejména za lepší perspektivou pro své děti.

* Školní docházku zahájil v Tbilisi, v ČR navštěvoval Střední školu pro administrativu EU v Horních Počernicích a nyní studuje bakalářský studijní program Mezinárodní obchod na Metropolitní univerzitě v Praze, v budoucnu by rád na Karlově Univerzitě studoval pravoslavnou teologii.

* Aby si zajistil prostředky na další studium a pobyt v ČR, pracuje, v současnosti jako operační důstojník v bezpečnostní firmě.
* V té troše volného času, která mu při práci a studiu zbude, rád sportuje.

Museli od počátku tvrdě pracovat a příliš si vybírat nemohli. Mamin-
ka pracovala ve skladech a tatínek
začínal na stavbách s ukrajinskými
dělníky.

Toužil jste se vrátit zpět do Gru- zie?

Největší potíž, s kterou jsem se
dosud nevyrovnal, byla ztráta lidí,
se kterými jsem se doma v Gruzii
stýkal a přátelil. Když se měla sejít
u nás v Gruzii má rodina, tak se
sešlo přes sto lidí a dva až tři dny
se posedělo a pobýlo. To u vás ne-
znáte. V Čechách byla moje největší
potíž samota. Nemohl jsem najít
nové kamarády a přátele, problém
byl i v tom, že jsem nerozuměl
českému humoru, na to mé znalosti
češtiny nestačily. A také jsem nará-
žel na jistou uzavřenost zdejších lidí.

Co teď studujete a co plánujete po studiích?

V současnosti studuji mezinárodní
obchod na Metropolitní univerzitě
v Praze. Po skončení bakalářského
studia, do kterého mi schází rok,
 bych chtěl dálkově studovat na

Karlově univerzitě pravoslavnou
teologii. Gruzie patří mezi země
s nejstarším křesťanským vyznáním
a mě tento obor, ve kterém se spo-
juje náboženství a historie mé ze-
mě, velmi zajímá. V Praze navště-
vuji na Karlově pravoslavný kostel,
kde se scházíme a udržujeme naši
víru. Kořeny a tradice, které jsou
ve mně, jsou silné a velmi mi vadí,
že u nás v Gruzii se nyní uměle za-
vádí mnoho témat, která jdou proti
naší tradiční křesťanské společnosti.
Je to takový nový druh propagandy
a mně i většině obyčejných Gruzínců
to připadá, jako kdyby nám někdo
chtěl vzít národní a tradiční hodnoty.
Lidé cítí, že jsou to umělé věci, které
jdou proti naší přirozenosti. Já se
o politiku zajímám, ale oficiální
médiu podávají velmi zkreslené
informace o událostech, a tak se
snažím hledat zdroje, ve kterých lze
nalézt nezaujatý popis událostí tak,
jak se skutečně staly. Na internetu
lze nalézt informace od nezávislých
novinářů, kteří jsou zárukou objek-
tivity.

Gruzie

Poloha:

leží na rozhraní jihovýchodní
Evropy a jihozápadní Asie, při
východním okraji Černého moře

Hlavní město: Tbilisi

Počet obyvatel: 3 713 804

Jazyk: gruzínština, abcházština

Měna: gruzínské lari (GEL)

Nejvyšší bod:

Šchara (5 201 m n. m.)

Zajímavost: Na světě existuje
čtrnáct nezávislých abeced
a jednou z nich je i ta gruzínská.
Historikové se domnívají, že stará
gruzínská abeceda byla použita
při tvorbě Bible v gruzínštině,
nedlouho poté, co tehdejší
království Iberia ve čtvrtém století
konvertovalo ke křesťanství.

Co všechno musíte zvládnout, abyste se jako cizinec udržel v ČR na škole?

Stále pracuji, abych vše mohl zaplatit. Musím chodit jen na brigády, speciální povolení na trvalé zaměstnání neseženu a nemám ani studentský status. Na začátku jsem dělal ve skladech, tiskárnách, různých stáncích, v restauraci jako číšník a barman. Také jsem tlumočil pro ministerstvo vnitra, které potřebovalo komunikovat s Gruzínci, kteří chtěli být přijati do Čech. Teď pracuji v OC Galerie Harfa jako operační důstojník v bezpečnostní firmě, mám pod sebou lidi a našel jsem tu práci i pro mého tatínka. Měsíčně musím odpracovat přes 200 hodin, každé prodloužení pobytu mě stojí hodně peněz, musím si platit zdravotní a sociální pojištění. Je to docela tvrdé.

Jak v současnosti žijí vaši rodiče a vaše sestra?

Maminka je teď v Čechách velmi spokojená, dělá šéfkuchařku v gruzínské restauraci, a i když má stále problémy s češtinou, myslím, že by neměnila. Tatínek teď se mnou dělá v bezpečnostní firmě a hodně se zlepšil v češtině. Sestra skončila střední zdravotní školu a pracovala jako zdravotní sestřička v nemocnici. Teď byla přijata na lékařskou fakultu, takže prvním rokem studuje medicínu.

Co vás teď v současnosti nejvíce

baví, čím se zabýváte, jaké máte záliby?

V Čechách se kromě obstarávání peněz a studií zajímám i o sport. Kdybych žil v Gruzii, hrál bych určitě ragby. To je asi náš nejpobulárnější sport. V Praze jsem nakonec přešel na fotbal a hraji Hanspaulskou ligu. Taky chodím na hokej, zkoušel jsem ho hrát, ale bruslení na ledě mi moc nejde.

Jak udržujete styky s vaší rodinou a přáteli?

Skype a Facebook, nevím, jak bych to bez těchto vynálezů moderního světa zvládl. Uvědomil jsem si, jak to měli asi těžké lidé, kteří třeba v minulosti odjeli třeba do Ameriky a byli zcela odříznuti od svých blízkých. Gruzii jsem navštívil po třech letech pobytu v České republice. Hrozně jsem se těšil, ale má návštěva úplně nedopadla podle mých představ. Když úřady v Gruzii zjistily, že jsem doma, poslaly mi povolávací rozkaz na vojnu. U nás můžete sloužit v armádě u strážních jednotek nebo jako profesionál za peníze na různých zahraničních misích. Naše země má také za sebou válečné konflikty s Abcházíí a Osetií, jsou to části, které dříve patřily do Gruzie. Špatná politika z obou stran pak vyústila v krvavé střety, do kterých pak zasáhlo i Rusko.

Já věřím, že nakonec se Abcházie i Osetie zase vrátí zpět do Gruzie, ale je zde mnoho starých i nových křivd a příkopů. Mrzí mě, že nenávisť mladých Abcházců ke Gruzíncům je někdy větší než u starých lidí. Když mi hrozilo, že budu muset nastoupit vojenskou službu, chybělo mi totiž potvrzení o studiu, musel jsem zase rychle opustit Gruzii, abych mohl dokončit v Čechách střední školu.

Chtěl byste se jednou vrátit do Gruzie a žít tam?

Až dokončím studia v České republice, chtěl bych se vrátit zpátky do Gruzie. Lákalo by mě žít část roku tam a zabývat se třeba podnikáním a část roku zde v České republice. Chtěl bych otevřít cestovní kancelář, která by umožňovala Čechům

poznat Gruzii. U nás se každý snaží podnikat, být si prostě vlastním pánem. To je zatím můj plán.

Jak vnímáte rozdíly v životě v ČR a v Gruzii?

U nás i sousedi jsou považováni za součást rodiny a přátel, naše mentalita je více otevřená a vstřícná k návštěvám, více se zajímáme o druhé lidi, kteří žijí v našem okolí. V Čechách jsem spíše pociťoval lhostejnost a nezám. Ale je možné, že to bylo také dáno tím, že Praha je velké město a obyvatelé velkých měst ztrácí přirozenou lidskou otevřenost. Třeba na Moravě jsem pociťoval otevřenost daleko větší. Na Češích se mi líbí, že se zajímají o politiku. U nás v Gruzii je politická kultura mnohem divočejší než v Čechách. Když se u nás lidem něco nelíbí, tak jsou hned demonstrace a nepokoje, v Čechách je všechno poklidnější. Politické diskuse v televizi jsou u nás provázeny ostrými střety a někdy i bitkou.

V Čechách si lidé více naslouchají a to se mi líbí. V České republice se mi líbí, že jsou tady pravidla a řád, který lidé dodržují. Taky zde musíte neustále vydělávat peníze, abyste se udrželi nad vodou a nespádli do dluhů. V Gruzii na vesnicích lidé pracují v zemědělství, pomáhají si navzájem a jsou soběstační a nezávislí. Vlastně do žádného zaměstnání nechodí a nejsou pod takovým tlakem.

Jsou nějaké zvyky, rituály, tradice, které v ČR postrádáte?

Já jsem byl v tomto roce v Gruzii na prázdninách a navštívil jsem mimo jiné kraj svých předků z tatínkovy strany. Tento kraj se jmenuje Fshavi a moji předci zde od nepaměti patřili k rodové aristokracii. Dal jsem slib, že se zúčastním prastaré oslavy, která spočívá v obětování ovce v posvátném údolí Matura, na posvátném obětišti, které se nalézá na hoře. Ta posvátná hora je vysoká asi 2 800 metrů. Na té hoře žije strážce obětiště, který se musí pro toto poslání vždy narodit a který pak tuto službu vykonává celý svůj život.

„Zprvu jsem se do České republiky hodně těšil, představoval jsem si nový vybájený svět.“

Slavnost se vždy koná 28. července. Když slíbíte účast na této oslavě, musíte se dostavit, neboť jinak vám hrozí, že porušíte prastarý zákon, a to by se vám mohlo v životě vymstít. Před obětí proběhne poděkování za vše, co vám život přinesl a daroval, a pak můžete vyslovit přání, modlitbu nebo slib. Taký musíte držet půst a nejíst před slavností maso. Já, protože pocházím z rodu, ze kterého se vybírali stařešinové a kněží, jsem byl zvolen, abych dělal obětníka. Byla to pro mne pocta a velmi silná událost. Ovce je vybrána a vykoná se obřad se solí, vodou a svící. Ovce musí sama dojít na posvátný kopec a tam, za přítomnosti všech, ji po vykonání díků, slibů, modliteb a přání obětník obětuje. Tento prastarý obyčej pochází ještě z předkřesťanských dob a já jsem byl jedním z mnoha článků na dlouhém řetízku času, který vykonal tuto oběť, v roce 2017. Je také zvyk, že když se narodí syn, je vybrán po jeho narození malý býček, když je to dcera, je vybrán beránek, a když dítě dovrší věk tří let, jsou tato zvířata, o které je mezitím pe-

čováno s největší úctou a pozorností, obětována. V té oběti je poděkování i jakési nastolení rovnováhy, život za život. V Gruzii jsem samozřejmě strávil mnoho času s přáteli a kamarády a také se svou rodinou. Jsme sice neustále v kontaktu přes internetová média, ale setkat se s nimi naživo pod gruzínským sluncem je o něčem jiném.

Jaká jsou vaše oblíbená místa v České republice a kam byste nás pozval do Gruzie?

V České republice mám rád Prahu a v ní asi nejvíce orloj. Líbí se mi Karlštejn a z měst mám rád Hradec Králové. V Gruzii se můžete rozhodnout, jestli dáte přednost moři, nebo horám. Pokud zvolíte moře, tak můžu doporučit Batumi, je to asi nejbohatší oblast v Gruzii se spoustou letovisek, hotelů a krásných pláží. Když byste chtěli vyrazit do hor, tak je dobré si vzít dobrého horského vůdce, hory jsou u nás rozlehlé a divoké a mohli byste zabloudit. U nás platí „Host do domu, Bůh do domu“, takže v horách dost často musíte přijmout pozvání hora-lů, kteří vás pozvou pod svou střechu a hostí vás třeba několik dnů. Někdy vás ani nechťejí pustit, a abyste mohli pokračovat v cestě, musíte v nestřežený okamžik utéct. Já mám rád svůj rodný kraj, je to kraj rozsáhlých vinic a zahrad. Také bych vám doporučil kostel Nejsvětější Trojice, který je velmi starý a stojí v horách v krásné horské scénérii. Gruzie je země, která jako jedna z prvních přijala křesťanství, a takových krásných míst, které spojují přírodní krajinu s naší prastarou vírou, najdete u nás mnoho. Také gruzínská kuchyně je vyhlášená, takže myslím, že by se vám u nás v Gruzii určitě líbilo.

Víte, že...

Migrace provází odedávna i naše národní dějiny.

Na konci pravěku k nám přišly dvě velké vlny nového obyvatelstva. Nejprve to byli Keltové, konkrétně kmen Bójů (odtud latinský název Bohemia), následovaly germánské kmeny Markomanů a Kvádů.

Migranty byli i naši slovanští předkové. Do Čech přišli z východní Evropy v první polovině 6. století. Známa pověst o praotci Čechovi a jeho výstupu na horu Říp zcela vybájena není. Nejstarší slovanské osady u nás se totiž skutečně nacházely v blízkosti Řípu.

Další migrační vlna ve 13. století je spojena s panováním Přemyslovců. Do Čech přichází Němci, především do pohraničí. Němci byli v řadě oblastí vyspělejší, přinesli do našich zemí například dokonalejší formy práva, zvláště práva městská. Na druhou stranu vedla jejich přítomnost v 19. a 20. století k ostrým národnostním konfliktům, které vyvrcholily příklonem našich Němců k nacismu, připojením pohraničních území k Německu a poválečným odsunem.

Středověk je spojen s příchodem dvou dalších národů, resp. etnik. Za Přemyslovců to byli Židé, ve 14. století, za vlády Lucemburků, se u nás objevili Romové.

S migrací je spojena i doba komunismu. Po konci vietnamské války byla roku 1973 uzavřena mezi Vietnamem a Československem dohoda o pomoci, na jejímž základě u nás začala vznikat početná vietnamská minorita.

Po pádu komunismu 1989 jsme svědky poslední větší migrační vlny. Tíživá ekonomická situace na Ukrajině přiměla mnoho občanů této země k tomu, aby si Českou republiku zvolili za svou druhou vlast, a ti dnes tvoří největší národnostní menšinu.

Připravil PhDr. Oldřich Chládek, historik a pedagog Základní školy Bratří Vencliků

Bulharsko je moje

DRUHÁ RODNÁ ZEMĚ

Narodila jsem se v Praze, jsem, jak se říká, Vltavou křtěná, zkrátka Češka. Přesto cítím, že mám i svou „druhou“ rodnou zem. Můj otec Dimitrij se totiž narodil třináct set kilometrů jihovýchodně od té mé rodné Vltavy: v Bulharsku, v oblasti Sofie.

Tady vystudoval gymnázium a po druhé světové válce dostal, jako řada jiných absolventů, nabídku studovat v zahraničí. Vzhledem k tomu, jak se svět po válce rozdělil, bylo jednou z mála možností studium v tehdejší Československu. Tatínek se rozhodl pro studium medicíny a díky své pílí, houževnatosti, ale i díky velké podpoře svých rodičů v roce 1953 úspěšně odpromoval na Lékařské fakultě Karlovy univerzity v Praze.

Rodinné putování

Ale tím naše rodinné putování neskončilo. V Praze se sice tatínek seznámil s maminkou, která odtud také pochází a studovala zde přírodní vědy. Tatínek však, jak tomu

tehdy bývalo, z Prahy odešel za prací: rozhodl se pomoci osvobozenému pohraničí severozápadních Čech. Díky tomu si však mohl vybrat specializaci.

Po dokončení studia se maminka rozhodla následovat tatínka do Chomutova, kde, ač narozená v Praze, jsem prožila dětství. Myslím, že pouto mezi mými rodiči je obdivuhodné. Nejen že vztah přežil těžké začátky, ale letos na jaře v kruhu celé rodiny oslavili již padesát devět let společného života. Moc jim přeju, aby oslavili i tu šedesátku.

Já sama jsem po maturitě na gymnáziu v Chomutově, kde moje maminka též učila, vystudovala Pedagogickou fakultu v Ústí nad Labem. Studium jsem zakončila v r. 1985, mojí aprobační je český jazyk a dějepis.

Tatínkova bulharská rodina pro mne znamenala mimo jiné exotické prázdniny. Tak jako jiní jezdili k dědečkovi a babičce na středočeský venkov, či až na „dalekou“ Moravu, my jsme každé prázdniny jezdili do

Bulharska. Zázitky ze školních prázdnin, to je něco, na co se nezapomíná. Snad proto mám k Bulharsku tak vřelý vztah. Mám zde dodnes spoustu přátel. Dokonce jsem se naučila bulharsky, i když ne dokonale, ale dorozumím se dobře. Bulharsko je moje druhá rodná země.

Vzpomínka na můj druhý domov

Když jsem pomáhala žákům naší školy s přípravou článku do tohoto časopisu, vyvolalo to ve mně vzpomínky právě na mé bulharské prázdniny. Vše, o čem pan Veljankovski vyprávěl, mi bylo velmi blízké, neboť balkánské vlivy jsou dost podobné. (Rozhovor s makedonským podnikatelem Dejanem Veljanovským najdete na str. 4, pozn. red.) S panem Veljankovským máme mnohé společné: balkánské jídlo, zvyky, počasí, písmo, ale i některá slova, která v obou jazycích znamenají totéž. Také časté bulharské jméno Violeta, které zvolil pro svůj podnik, se mi velmi líbilo. Mimochodem, dívky, které se v Bulharsku jmenují jako květiny, mají pohyblivý svátek na velikonoční Květnou neděli – Liliána, Temenuška, Rosa či Sněžána. Tatínkova rodina však zdaleka nebyla jedinou mou vazbou na Bulharsko. Moji rodiče se často stýkali s rodinou Rusevovou z Horních Počernic. Pan MUDr. Milan Rusev byl dlouholetý bulharský přítel, kamarád a kolega mého otce z dob studií v Praze a jeho žena Jarmila Ruseva učila na ZŠ v Horních Počernicích. Bohužel už oba nežijí, ale věřím, že

Violeta Lukschová – roz. Cvetanovová

Narodila se v Praze, maminka je Češka a tatínek Bulhar. Vystudovala pedagogiku, v současné době učí na ZŠ Vybíralova a žije na Praze 14.

„Nikdy neříkej
nikdy.“

1. Tatínek s maminkou na svatební fotografii z roku 1959.
2. A tady o padesát devět let později stále spolu.
3. V kruhu rodinném, mladší generace je zastoupena mou maličkostí, mou sestrou a prostřední dcerou.

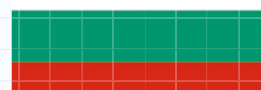
místní pamětníci si na tuto výraznou dvojici vzpomenu. Často jsme je navštěvovali. A to jsem ještě vůbec netušila, že stejně jako paní Ruseva budu i já v tomto koutu Prahy sama učit.

Moje cesta na Prahu 14

Po vysoké škole jsem začala pracovat na základní škole na Praze 5. S bydlením nebyl problém, protože zde žili moji prarodiče. Můj manžel, rovněž učitel, dostal místo v Liberci. V současnosti působí jako ředitel jedné liberecké střední školy. A tak jako kdysi maminka tatínka jsem i já následovala svého muže a několik let učila v Liberci.

Když se mi ale naskytla příležitost učit na ZŠ Vybíralova, ani chvíli jsem nezaváhala a začala do Prahy dojíždět. Dojíždění se již stalo minulostí, a o to více času mám na poznávání Prahy a na kulturu spojenou s his-

torií. Rodiče stále bydlí v Chomutově, starají se o zahrádku, užívají si důchodu a těší se z vnoučat. Pokud jim to ještě zdraví dovolí, tak letos, stejně jako každý rok, zavítají do Bulharska. Sestra se vdala za Chorvata, ale bydlí v Praze. Vystudovala speciální pedagogiku, učí na 1. stupni na Praze 6. No, a aby se ten příběh uzavřel, samozřejmě že si se sestrou vyměňujeme profesní zkušenosti. Hlavně o práci s cizinci. A co říci na úplný závěr? Byť to zní jako fráze, opakovaně jsem se v životě přesvědčila: nikdy neříkej nikdy. Ono všechno špatné, co nám zkomplikuje život, co se nepovede nebo nesplní, je pro něco dobré. Bohužel to nepoznáme hned, ale ukáže se to časem.

Bulharsko

Oficiální název:

Bulharská republika

Vznik:

3. března 1878 vyhlášením nezávislosti na osmanské říši

Hlavní město: Sofie

Rozloha: 110 994 km²

Počet obyvatel: 7 050 034

Jazyk: bulharština

Měna: lev (BGN)

Zajímavost: Pozor! Když uvidíte Bulhara kývat hlavou zleva doprava, znamená to ano, pokud shora dolů, znamená to ne!

Se střetem kultur si mnohdy NEVÍME RADY...

Vzdělávání dětí-cizinců začíná vždy zvládnutím jazyka, bez ohledu na to, kdy dítě do našeho školského systému přijde. Není tak výjimkou, že se děti ve 3. třídě učí vyjmenovaná slova a malý Ukrajinec má písanku pro 1. třídu a učí se psát latinkou místo azbuky. Zatímco dříve aby se pedagog naklonoval, nyní odvádějí kus práce školní asistenti, kteří se mohou věnovat pouze konkrétnímu dítěti.

Při práci s žáky-cizinci na naší škole cítím podporu jak ze strany vedení školy, tak zřizovatele, tedy městské části. Máme asistenty, máme počítačové učebny i speciální programy. Potýkáme se však i s problémy, se kterými si upřímně řečeno moc nevíme rady.

Střet kultur

Myslím, že každý rozumný a slušný člověk je pro toleranci, mezi lidmi, národy, kulturami, samozřejmě pokud je tato tolerance vzájemná a oboustranná.

Jenže co v případech, kdy jsou kulturní a náboženské zvyky doslova neslučitelné se samotným vzdělávacím plánem? Mluvíme konkrétně o žácích z muslimských rodin. Přístup jejich rodičů ke vzdělávání a výchově je zcela odlišný od našich zvyklostí. Tyto děti vstupují

do našich škol doslova zabalené do nejrůznějších zákazů, co dítě nesmí, a požadavků, které máme respektovat.

Ale pokud je požadavkem rodičů nevyučovat něco, co jsme povinni vyučovat? Abych byla konkrétní: v rámci výtvarné výchovy máme děti učit portrét. Žák muslimské víry však portréty malovat nesmí. Co tedy s tím? Má dostat nedostatečnou, nebo má být nehodnocen? Nebo máme své povinnosti ignorovat, či před tímto problémem zavírat oči a nějak to kreativně obejít?

A co v biologii? Jak se zachovat k žákovi, který nesmí namalovat trávicí soustavu, o „háklivějších“ ústrojích nemluvě? A co v hudební výchově s dítětem, které nesmí zpívat, co v tělocviku s dítětem, které se nesmí převlékat s ostatními a cvičit některé cviky, a jak podnítit zájem o dramatické umění u dítěte, které nesmí chodit do divadla?

Čekáme jasnou odpověď

Abych nebyla špatně pochopena: neupírám v žádném případě muslimským rodinám právo vést své děti v duchu jejich kultury a náboženství. Sama se snažím žáky k toleranci vést, či spíše jim dávám podněty k zamyšlení a vedu s nimi dialog: jak by ses cítil ty sám být najednou

Městská část nám pomáhá s moderním vybavením. K řešení některých problémů však sebelepší technika nepomůže.

někde, kde ti nerozumí, ty nerozumíš jim a chovají se podle tvého názoru divně? Na straně druhé jsem se za celou svou pedagogickou praxi nesetkala s požadavkem na to, aby se například dítě z katolické rodiny neúčastnilo hodin biologie, kde vyučujeme se Starým zákonem těžko sluchitelnou Darwinovu teorii, či fyziky, kde „kážeme bludy“ o kulaté Zemi.

Rozdíl vnímám v tom, že takováto kulturní odlišnost není překážkou, aby se dítě vzdělávalo v našem státním školství. U muslimských dětí narážíme na již popsané překážky. S improvizací, obcházením a strkáním hlavy do písku dlouho nevystačíme. Potřebujeme jasné odpovědi. Jinak můžeme při vši dobré vůli nadělat víc škody než užítu.

Ing. Václava Borovanová

Již 20 let učí na ZŠ Generála Janouška, celou tu dobu bydlí na Černém Mostě. Během své praxe učila mnoho žáků-cizinců, poslední dva roky vede kroužek doučování cizinců – dětí.

Paní učitelka ve své úvaze zmiňuje i Ukrajince, kteří mnohdy musí zvládnout nejen nový jazyk, ale i nové písmo – latinku. Více než polovina cizinců ze zemí mimo Evropskou unii, žijících v naší městské části, pochází právě z Ukrajiny.

... ale převzít některé cizí zvyky BY NEVADILO

K mému vůbec prvnímu setkání s cizincem došlo až během studia na vysoké škole. Bylo to v době komunismu, kdy v tehdejší Československu studovali mladí lidé z Vietnamu v rámci takzvané výpomoci socialistických zemí. Měli jsme tak ve studijním kruhu jednu Vietnamku. Vzpomínám si, že to bylo milé a tiché děvče a že po studiu se vrátila domů do Vietnamu. Při své pozdější pedagogické praxi

rokem projekt Klíč k úspěchu. V rámci tohoto projektu vyučuji nebo doučuji žáky český jazyk, samozřejmě především cizince, zejména Vietnamce nebo Ukrajince. Tento individuální přístup jim pomáhá zvládat úskalí české gramatiky. Jsou mezi nimi žáci nadaní i méně nadaní, ale všem se snažím co nejvíce pomáhat. Vloni jsem připravovala žáka devátého ročníku původem z Ukrajiny k přijímacím zkouškám na střední školy.

V tomto školním roce mám práci ještě zajímavější, protože v rámci tohoto projektu učím dvě Japonky česky. Přišly do školy takzvané „nepopsané“ češtinou. Výuku začaly od abecedy přes písmo a čtení. Nyní rozšiřujeme slovní zásobu a znalosti přes tematické okruhy. Děvčata jsou snaživá, dělají velké pokroky, což mne jako pedagoga pochopitelně těší. Vliv jiné kultury se velmi odráží v jejich chování. Děvčata jsou uctívá, slušná, stále se usmívají a jsou vděčná za jakoukoliv pomoc. Pokud se stále mluví o tom, že jiné kultury mohou tu naši obohatit, tak v tomhle případě by mi vůbec nevadilo, kdyby něco z chování japonských děvčat převzali i ostatní žáci. Vnímání žáků-cizinců v našich školách je ovlivněno tím, že třeba právě Vietnamci jsou v naší repub-

lice přítomni dlouhodobě, jen se jejich počet zvýšil. Přibývá i dalších národností, jak lidé migrují za prací, podnikáním nebo za svobodou. Nevidím důvod k cizincům přistupovat jinak než k ostatním občanům. Ale snad právě proto, že jsem pedagožka, lpím na tom, aby všichni, tedy i cizinci, dodržovali naše zákony, a pokud jde o školu či práci, aby si plnili své úkoly a povinnosti a doma, ve škole i mezi sebou se slušně chovali.

Pokud by se všichni žáci chovali slušně a uctívě, jako mé japonské žáky, vůbec by to nevadilo.

jsem se také setkávala s cizinci. Byli to nejčastěji opět Vietnamci, kteří se sem přistěhovali s rodiči nebo se zde již narodili. O Vietnamcích se říká, že jsou pracovití a houževnatí, a já mohu dosvědčit, že na tom něco bude: moje vietnamské žákyňe byly opravdu většinou snaživé, šlo jim o to se zlepšovat. Na naší škole probíhá již druhým

Vietnam

Oficiální název:

Vietnamská socialistická republika

Vznik:

2. 9. 1945 získáním nezávislosti na Francii

Hlavní město: Hanoj

Rozloha: 331 212 km²

Počet obyvatel: více než 97 mil.

Jazyk: vietnamština

Měna: vietnamský dong (VND)

Ing. Zdislava Höferová

Uplynulých dvacet let svého profesního života spojila se ZŠ Šimanovská. Původně působila jako učitelka s aprobaací chemie, od roku 2016 pak jako školní asistentka v projektu Klíč k úspěchu. Žije na Praze 14.

Spoluobčané původem z Vietnamu tvoří v naší městské části přibližně 12 % cizinců pocházejících ze zemí mimo Evropskou unii a děti z těchto rodin se rovněž vzdělávají v našich školách. Vietnamci, jak zmiňuje vyprávění paní učitelky Höferové, jsou považováni za pracovité a houževnaté. Jejich komunita však bývá velmi uzavřená, o čemž svědčí i skutečnost, že žádná z vietnamských rodin se s námi nechtěla podělit o svůj příběh.

OTEVŘENÉ MĚSTO

SPORT, KULTURA, ZÁBAVA I POZNÁNÍ

Sport

Sportovní dny, pořádané na přelomu května a června na všech základních školách, si už v druhém roce svého konání získaly spoustu příznivců jak u žáků, tak u rodičů. „Budu se snažit, aby tradice sportovních dnů pokračovala,“ uvedla k tomu místostarostka Lucie Svobodová.

Kultura

Součástí kulturního dědictví každého národa je jeho folklor. V lidových tradicích nacházeli inspiraci i takoví velikáni našeho národa, jakými byli Bedřich Smetana, Božena Němcová či Josef Lada. Z tradic ukrajinského folkloru vychází skupina Beseda, která se představila v rámci Multikulturního dne.

Zábava

Na Praze 14 máme i ryze „vesnická“ zákoutí, třeba Hostavický suchý poldr, kde měli své dostaveníčko přátelé ZŠ Šimanovská. Jak vidno, po sportu vyhládne. Člověk má ochutnat falafel, čapátí či halászlé... Ale takový pěkně opečený buřt a vychlazené pivo, to je zase naše národní tradice, ne?

Poznání

Platí to jak mezi lidmi, tak i mezi národy: abychom se chápali, musíme se lépe poznat. K tomu má přispět i putovní výstava, jež představuje příběhy zajímavých lidí Prahy 14 bez ohledu na jejich národnost či původ.

